બાલ ઉપયોગી

મુખગણિત.

ભાગ ૧ લો.

ધોરણ પહેલા બીજા ને ત્રીજા માટે.

રચનાર,
માસ્તર જગુભાઇ હિરાલાલ શાહ.
ખંભાત.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
દામોદરદાસ હિરાલાલ-બુકસેલર.
ખંભાત.

આવૃત્તિ ૧લી. સંવત ૧૯૭૫. પ્રત ૪૦૦૦.

***

અમદાવાદ—ધી ડાયમંડ જ્યુબિલી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે છાપ્યું.

કીંમત ૦-૨-૦.

પ્રસ્તાવના.

આ મુખગણિતમાં બાળવર્ગથી ત્રીજા ધોરણ સુધીનો સમાવેશ કરેલો છે.

શરૂઆતમાં પરીચીત વસ્તુથી અંકજ્ઞાન કરાવ્યા પછી અપરીચીત વસ્તુપર ક્રમે ક્રમે લઇ જવાનું છે દરેક ધોરણમાં જેટલા જેટલા દાખલા જૂદી જૂદી રીતથી આપેલા છે. તે બરાબર સમજાવ્યા પછી તેવા દાખલા બીજા શિક્ષકે નવા ઉપજાવી કાઢીને શીખવવાના છે એટલે શીખેલું દ્રઢ ને પાકું થશે. એટલુંજ નહિ પરંતુ તેમને વિચાર કરવાની ટેવ પડશે અને તેથી તેમની બુદ્ધિ કેળવાશે.

એકંદરે બાળકને અતિ ઉપયોગી થાય તે ઉપર ધ્યાન આપી આ પુસ્તક બનાવેલું છે. જે સાહેબો એમાં સુધારો વધારો કરવાનો સુચવશે તેમનો મોટો આભાર માનીશ ને નવી આવૃત્તિ વખતે તેમાં યોગ્ય સુધારો કરવા પ્રયત્ન કરીશ.

લી. સેવક,
કર્તા.

બાળવર્ગ.

અંક શિક્ષણ.		અભ્યાસ ક્રમ.
૧	o	l
૨	oo	ll
૩	ooo	lll
૪	oooo	llll
૫	ooooo	lllll
૬	oooooo	llllll
૭	ooooooo	lllllll
૮	oooooooo	llllllll
૯	ooooooooo	lllllllll
૧૦	oooooooooo	llllllllll

પ્રત્યક્ષ વસ્તુઓથી સંખ્યાઓ ગણી બતાવવી ને હૃદયમાં ઠસે તેમ કરવા પુરતી કાળજી રાખવી.

પદાર્થો વડે સો સુધીની સંખ્યાનું શિક્ષણ.

૧૦×૧૦ સુધીના આંક પદાર્થો વડે દશ સુધીની સંખ્યાઓના સરવાળા ને બાદબાકી-લખોટા યંત્રનો ઉપયોગ સાથે ને મોંઢે આંક બોલાવવા.

એકડે એક.

	૧૦+૧	૨૦+૧	૩૦+૧	૪૦+૧	૫૦+૧
૧	૧૧	૨૧	૩૧	૪૧	૫૧
૨	૧૨	૨૨	૩૨	૪૨	૫૨
૩	૧૩	૨૩	૩૩	૪૩	૫૩
૪	૧૪	૨૪	૩૪	૪૪	૫૪
૫	૧૫	૨૫	૩૫	૪૫	૫૫
૬	૧૬	૨૬	૩૬	૪૬	૫૬
૭	૧૭	૨૭	૩૭	૪૭	૫૭
૮	૧૮	૨૮	૩૮	૪૮	૫૮
૯	૧૯	૨૯	૩૯	૪૯	૫૯
૧૦	૨૦	૩૦	૪૦	૫૦	૬૦

૬૦+૧	૭૦+૧	૮૦+૧	૯૦+૧	
૬૧	૭૧	૮૧	૯૧	૧૦૦
૬૨	૭૨	૮૨	૯૨	૨૦૦
૬૩	૭૩	૮૩	૯૩	૩૦૦
૬૪	૭૪	૮૪	૯૪	૪૦૦
૬૫	૭૫	૮૫	૯૫	૫૦૦
૬૬	૭૬	૮૬	૯૬	૬૦૦
૬૭	૭૭	૮૭	૯૭	૭૦૦
૬૮	૭૮	૮૮	૯૮	૮૦૦
૬૯	૭૯	૮૯	૯૯	૯૦૦
૭૦	૮૦	૯૦	૧૦૦	૧૦૦૦

બાળવર્ગ.

શરૂઆતમાં સંખ્યાની સમજણ પડે માટે જુદી જુદી વસ્તુઓ મણકા, પૈસા–પાઇઓ, સળીઓ, કાંકરા, કોડીઓ વગેરે વસ્તુઓ પાસે રાખી એકેક એકેક કરી ગણાવવું.

પ્રથમ એકનો ખ્યાલ તેના મગજમાં બરોબર ઠસાવવો. એક સળી, એક મણકો, એક કોડી, એક પાઇ વગેરે પાસેની વસ્તુઓ બતાવી ને સમજાવ્યા પછી બીજી દૃશ્ય વસ્તુઓમાંથી એકજ હોય તેવી બતાવવી. ને તેમની પાસે કહેવરાવવું. તમારે માથા કેટલાં છે, જીભ કેટલી છે, તમારા માથા ઉપર ટોપી કેટલી છે. એ પ્રમાણે એકનું પુરૂ જ્ઞાન થયા પછી બે સમજાવવું. એકને એક બે થાય છે. એક હોય ને જોડે બીજું એક મૂકીયે તો તેને બે કહે છે. ઉપર પ્રમાણે પદાર્થોથી બેની બરાબર સમજણ આપ્યા પછી નજીકની વસ્તુઓથી બે સમજાવવું. તમારે હાથ કેટલા છે, પગ કેટલા છે, આંખો કેટલી છે, નાક કેટલા છે, કાન કેટલા છે. મણકામાંથી બે મણકા મને આપો. સળીમાંથી બે આપો. એ પ્રમાણે બે બરાબર સમજ્યા પછી બે મણકા લ્યો. તેમાંથી ૧ મને આપો. ૨ પૈસામાંથી ૧ મને આપો એ પ્રમાણે સમજાવ્યા પછી કહેવું કે તમારી પાસે કેટલા પૈસા રહ્યા, કેટલા મણકા રહ્યા. એક રહ્યો ત્યારે કહેવું કે–બેમાંથી ૧ જાય તો એકજ રહે છે.) આ પ્રમાણે સાથે સાથે સરવાળા અને બાદબાકીનો ક્રમ રાખી ૧૦ સુધી શીખવતા જવું. ને ઉલટ પાલટ પ્રશ્ન પૂછતા જવું કે શીખેલું પાકું થાય.

૧ તમારૂં મોઢું બતાવો, તમારી સ્લેટ બતાવો, જીભ બતાવો.

૨ તમારે હાથ કેટલા છે. (૨) તે બતાવો. તમારા પગ બતાવો, આંખો કેટલી છે (૨). બે પૈસા છે તેમાંથી એક મને આપો તો તમારી પાસે કેટલા રહેશે.

૩ એકને એક કેટલા, બેમાંથી એક જાય તો શું રહે.

૪ બેમાં એક ઉમેરીએ તો કેટલા થાય (૩), ત્રણ મણકા ઉપાડો, ત્રણ પાઇ ઉપાડો. બેમાં કેટલા ઉમેરીયે તો ત્રણ થાય (એક), ત્રણમાંથી એક લઇએ તો કેટલા રહે? (૨), બેમાંથી ૧ લઇએ તો કેટલા રહે? (૧), એકને એક કેટલા (બે), બેને એક કેટલા (૩).

૫ ત્રણમાં એક ઉમેરીએ તો કેટલા? ચાર થાય. બકરીને ચાર પગ છે. ગાયને ચાર પગ છે, બીજા ચાર પગ કોને કોને છે તે જાણો છો. તે કહો? કુતરા, બિલાડા, ગધેડા, ઘોડાને ચાર પગ છે.

૬ મને ચાર મણકા આપો, પૈસામાંથી ચાર પૈસા આપો. ચાર પૈસામાંથી ૧ પૈસા જાયતો કેટલા રહે (૩), ત્રણ પૈસામાંથી ૧ જાયતો કેટલા રહે (૨), બેમાંથી ૧ જાયતો કેટલા રહે (૧), એક પૈસા છે તે આપી દઇએ તો આપણી પાસે શું રહે (કશુંએ નહિ.)

૭ એકને એક કેટલા (૨), બેને એક કેટલા (૩), ત્રણને એક કેટલા (૪).

૮ ચારને એક કેટલા (૫), મણકામાંથી પાંચ મણકા આપો. પાંચમાંથી એક જાયતો કેટલા રહે (૪), બે જાયતો કેટલા રહે (૩), ત્રણ જાયતો કેટલા રહે (૨), બે જાયતો કેટલા રહે (૧). પાંચમાંથી પાંચ જાયતો કેટલા રહે (સુન્ય).

૯ એક ને એક કેટલા (૨), બેને એક કેટલા (૩), ત્રણ ને એક કેટલા (૪), ચારને એક કેટલા (૫) પાંચમાંથી

ત્રણ જાયતો કેટલા રહે (૨), ત્રણમાં કેટલા ઉમેરીએ તો પાંચ થાય (૨).

૧૦ નવ લખો, આઠ લખો, પાંચ લખો, છ લખો, ત્રણ લખો, સાત લખો.

ઉપર પ્રમાણે ઉલટ પ્રશ્ન પૂછી આગળ છ, સાત, આઠ, નવ, દશ સુધી સરવાળા અને બાદબાકી સાથે સાથે સમજાવવા કે શીખેલું પાકું ને દૃઢ થાય.

૧ દશ કેમ લખાય ૧૦.

૨ નવ સુધીના અંકો એકમ ગણાય છે ને દશથી પછી દશકમાં ગણાય છે. દશકમાં બે આકડા છે એકડો ને મીડું, એકડાની કીંમત દશ ને મીડાની કીંમત કંઇ નહિ. પણ જો એકલો એકડો હોય. તો એકમજ કહેવાય સાથે મીડું હોયતોજ દશ કહેવાય એ બરાબર સમજાવવું.

૩ દશ પછીના આંકડા ૯૯ સુધી દશકમાં ગણાય છે. તેમાં પ્રથમનો આંકડો દશક ને બીજો આંકડો એકમમાંજ ગણાય છે.

૪ દશ મણકાને એક દોરીમાં પરોવી ગાંઠ બાંધો ને એક છૂટો મણકો જોડે મૂકો તો તે અગીયાર કહેવાશે એ પ્રમાણે બાર, તેર, ચૌદ, પંદર વગેરે વીસ સુધી પ્રથમ સમજાવવા.

૫ દશમાં બે ઉમેરીએ તો કેટલા થાય (૧૨), પાંચ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય (૧૫), સાત ઉમેરીએતો કેટલા થાય (૧૭), નવ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય (૧૯), દશ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય (૨૦).

૬ વીસમાંથી ત્રણ જાયતો કેટલા રહે (૧૭), સત્તરમાંથી બે જાયતો કેટલા રહે (૧૫), પંદરમાંથી એક જાયતો કેટલા રહે (૧૪), ચૌદમાંથી ત્રણ જાયતો કેટલા રહે (૧૧)

૭ અગીયારમાં કેટલા ઉમેરીએ તો ૧૩ થાય (૨), અગી-યારમાં કેટલા ઉમેરીએ તો ૧૫ થાય (૪). પંદરમાં કેટલા ઉમેરીએ તો ઓગણીશ થાય (૪).

૮ મારી પાસે ચૌદ પૈસા છે ને તમારી પાસે સત્તર પૈસા છે, તો તમારી પાસે મારા કરતાં કેટલા વધારે છે (૩) મારી પાસે ઓગણીસ પૈસા છે ને તમારી પાસે તેર પૈસા છે તો મારી પાસે કેટલા તમારા કરતાં વધારે છે (૬).

૯ વીસમાં દશકનો આંકડો કયો (બગડો) પંદરમાં એક-મનો આંકડો કયો (૫) અગીયારમાં એકમનો આંકડો કયો (બીજો એકડો) ને દશકનો આંકડો (પહેલો એકડો).

૧૦ બાર કેમ લખાય (૧૨), ચૌદ કેમ લખાય (૧૪), સત્તર કેમ લખાય (૧૭) ઓગણીસ કેમ લખાય (૧૯) વીસ કેમ લખાય (૨૦).

૧૧ અગીયારથી વીસ સુધી બોલી જાઓ, (વીસથી અગી-યાર સુધી બોલી જાઓ.

ઉપર પ્રમાણે સો સુધી શીખવો.

૧ વીસમાં ત્રણ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય (૨૩), સાત ઉમેરીએ તો કેટલા થાય (૨૭) નવ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય (૨૯) ઓગણત્રીશમાંથી ૨ લઉ તો કેટલા રહે (૨૭) સત્તાવીસમાંથી ચાર લઉ તો કેટલા રહે (૨૩) તેવીસ-માંથી ૩ લઉ તો કેટલા રહે (૨૦).

૨ બાવીસમાં કેટલા ઉમેરીયેતો ૨૪ થાય (૨), ચોવીસમાં કેટલા ઉમેરીયે તો અઠાવીસ થાય (૪) અઠાવીસમાં કેટલા ઉમેરીયે તો ૩૦ થાય (૨).

૩ ત્રીસ કેમ લખાય, અઠાવીસ કેમ લખાય, ચોવીસ કેમ લખાય, એકવીસ કેમ લખાય.

૪ સત્તાવીસમાં દશકનો આંકડો કયો ? એકમનો આંકડો કયો ? તેવીસમાં દશકનો આંકડો કયો ? એકમનો આંકડો કયો ?

૫ મારી પાસે પચીસ પૈસા છે તેમની પાસે અઠાવીસ પૈસા છે તો તમારી પાસે કેટલા વધારે છે (૩), ચોવીસ વત્તા કે ઓગણત્રીસ વત્તા ને કેટલા વત્તા (૫).

૬ ત્રીસ વત્તા પાંચ કેટલા (૩૫), પાંત્રીસ વત્તા ચાર (૩૯) ઓગણચાલીસ વત્તા ૭ (પીસતાળીસ) (૪૫) અડતા-લીસ વત્તા બે (૫૦).

૭ પચાસમાંથી ત્રણ જાયતો કેટલા રહે (૪૭) સુડતા-લીસમાંથી પાંચ જાય તો કેટલા (૪૨) બેતાલીસમાંથી ત્રણ જાય તો કેટલા (૩૯) ઓગણચાલીશમાંથી ચાર જાય તો કેટલા (૩૫) પાંત્રીસમાંથી પાંચ જાય તો કેટલા (૩૦).

૮ સુડતાલીસ લખો, ઓગણચાલીસ લખો, તેતાલીસ લખો, ઓગણપચાસ લખો, પાંત્રીસ લખો, એક-વીસ લખો.

૯ અડતાલીસમાં એકમનો આંકડો કયો? દશકનો આંકડો કયો ? ઓગણચાલીસમાં એકમનો આંકડો કયો? દશકનો આંકડો કયો? પાંત્રીસમાં એકમનો આંકડો કયો ? દશકનો આંકડો કયો ?

૧૦ તેત્રીસમાં કેટલા ઉમેરીયે તો સાડત્રીસ થાય ?
સાડત્રીસમાં કેટલા ઉમેરીએ તો ચાલીસ થાય ?
ચાલીસમાં કેટલા ઉમેરીએતો પીસતાલીસ થાય ?
પીસતાલીસમાં કેટલા ઉમેરીયે તો પચાસ થાય ?

૧૧ એકવીસથી ત્રીસ સુધી બોલી જાઓ, ત્રીસથી ચાલીસ સુધી બોલી જાઓ, ચાલીસથી પચાસ સુધી બોલી જાઓ.

૧૨ પચાસથી ચાલીસ સુધી બોલો. ચાલીસથી ત્રીસ સુધી બોલો, ત્રીસથી વીસ સુધી બોલો, વીસથી દશ સુધી બોલો, દશથી એક સુધી બોલો.

ઉપર પ્રમાણે ઉલટ પાલટ બોલાવવા.

૧ પચાસમાં ૪ ઉમેરો (૫૪), ચોપનમાં પાંચ ઉમેરો (૫૯) ઓગણસાઠમાં ૩ ઉમેરો (૬૨) બાસઠમાં ૭ ઉમેરો (૬૮) અડસઠમાં પાંચ ઉમેરો (૭૩) તોતેરમાં ૭ ઉમેરો (૮૦) એંસીમાં ૭ ઉમેરો (૮૬), છયાસીમાં નવ ઉમેરો (૯૫) પંચાણુંમાં પાંચ ઉમેરો (૧૦૦)

૨ સોમાંથી ૩ બાદ કરો (૯૭), સતાણુમાંથી ૪ બાદ કરો (૯૩) તાણુંમાંથી પાંચ બાદ કરો (૮૮), ઇઠ્યાસીમાંથી ૭ બાદ કરો (૮૨), બયાસીમાંથી સાત બાદ કરો (૭૫), પંચોતેરમાંથી આઠ બાદ કરો (૬૭), અડસતમાંથી નવ બાદ કરો (૫૮), અઠાવનમાંથી આઠ બાદ કરો (૫૦).

૩ સડસટમાં એકમનો આંકડો કયો? દશકનો આંકડો કયો? ત્રેપનમાં કેટલા દશકને કેટલા એકમ છે. પંચાણુંમાંથી દશકનો આંકડો બતાવો ને એકમનો આંકડો બતાવો. અગણોતેર કેમ લખાય? અગણાએસી કેમ લખાય? ઓગણસાઠ લખો.

૪ પંચાવનમાં કેટલા ઉમેરીયે તો સાઠ થાય, ત્રેસઠમાં કેટલા ઉમેરીએ તો અગણોતેર થાય. પંચોતેરમાં કેટલા ઉમેરીએ તો અગણાએસી થાય, ચોરાસીમાં કેટલા ઉમેરીયે તો ૯૦ થાય, બાણુમાં કેટલા ઉમેરીયે તો સો થાય.

૫ સોથી નેવું સુધી અવળા બોલી જાઓ, નેવુંથી એસી સુધી બોલી જાઓ, એસીથી સીતેર સુધી બોલી જાઓ સીતેરથી સાઠ સુધી બોલો, સાઠથી પચાસ સુધી બોલો.

૧ મારી પાસે ત્રણ બોર છે તેમાં બીજા ત્રણ ઉમેરૂં તો કેટલા થાય ?

૨ મારી પાસે ચાર બોર છે ને તમારી પાસે ૭ બોર છે તો બધા થઇને કેટલા થયા ?

૩ એક ટોપલીમાં ૨૪ જામફળ છે તેમાંથી ૭ વેચ્યા તો કેટલા રહ્યાં ?

૪ આ વર્ગમાં ૩૫ છોકરા છે તેમાંથી આ મહીને સાત છોકરા ગયા તો કેટલા રહ્યા ?

૫ કેળાંની લુમમાં ૯૬ કેળાં છે તેમાં પાંચ બગડેલાં છે તો સારાં કેટલાં રહ્યાં.

૬ આ નિશાળમાં ચોરાશી છોકરા છે તેમાં આ મહીને ૭ નવા આવ્યા તો કેટલા થયા.

૭ એક કાછીયા પાસે છપ્પન દાડમ છે ને પાંચ જમરૂખ છે તો બધાં થઇને કેટલાં નંગ થયાં.

૮ ગાયનો એક પગ લુલો છે તો આખા સારા પગ કેટલા હોય ?

૯ મારી પાસે સોળ પૈસા હતા તેમાંથી પાંચ પૈસાની પાપડી લીધી તો બાકી કેટલા રહ્યા.

૧૦ દશ દશની અકેક કોથળી કરેલી છે એવી કેટલી કોથળી લેવાથી સીતેર થાય.

૧૧ મારી પાસે નવ દશક રૂપિયા છે તો તે કેટલા નંગ કહેવાય.

૧૨ સોમાં કેટલા દશક છે ?

૧૩ મારી પાસે ચાર દશક ને નવ રૂપિયા હતા તેમાંથી ૬ પડી ગયા તો કેટલા રહ્યા.

૧૪ મારી પાસે ૨૭ પેનો છે તેમાં ૧૭ ઉમેરીએ તો કેટલી થાય.

૧૫ સીત્યાસીમાં કેટલા ઉમેરીએ તો બાણુ થાય.

૧૬ મારી પાસે અઠાવીસ રૂપિયા હતા ને બીજા આવ્યા ત્યારે પાંત્રીશ થયા તો કેટલા આવેલા તે કહો.

એક ક એકથી દાચે દાચે સો સુધી.

૧	૧	૧	૧	૨	૨	૧	૩	૩	૧	૪	૪
૨	૧	૨	૨	૨	૪	૨	૩	૬	૨	૪	૮
૩	૧	૩	૩	૨	૬	૩	૩	૯	૩	૪	૧૨
૪	૧	૪	૪	૨	૮	૪	૩	૧૨	૪	૪	૧૬
૫	૧	૫	૫	૨	૧૦	૫	૩	૧૫	૫	૪	૨૦
૬	૧	૬	૬	૨	૧૨	૬	૩	૧૮	૬	૪	૨૪
૭	૧	૭	૭	૨	૧૪	૭	૩	૨૧	૭	૪	૨૮
૮	૧	૮	૮	૨	૧૬	૮	૩	૨૪	૮	૪	૩૨
૯	૧	૯	૯	૨	૧૮	૯	૩	૨૭	૯	૪	૩૬
૧૦	૧	૧૦	૧૦	૨	૨૦	૧૦	૩	૩૦	૧૦	૪	૪૦

૧	૫	૫	૧	૬	૬	૧	૭	૭	૧	૮	૮
૨	૫	૧૦	૨	૬	૧૨	૨	૭	૧૪	૨	૮	૧૬
૩	૫	૧૫	૩	૬	૧૮	૩	૭	૨૧	૩	૮	૨૪
૪	૫	૨૦	૪	૬	૨૪	૪	૭	૨૮	૪	૮	૩૨
૫	૫	૨૫	૫	૬	૩૦	૫	૭	૩૫	૫	૮	૪૦
૬	૫	૩૦	૬	૬	૩૬	૬	૭	૪૨	૬	૮	૪૮
૭	૫	૩૫	૭	૬	૪૨	૭	૭	૪૯	૭	૮	૫૬
૮	૫	૪૦	૮	૬	૪૮	૮	૭	૫૬	૮	૮	૬૪
૯	૫	૪૫	૯	૬	૫૪	૯	૭	૬૩	૯	૮	૭૨
૧૦	૫	૫૦	૧૦	૬	૬૦	૧૦	૭	૭૦	૧૦	૮	૮૦

૧	૯	૯	૧	૧૦	૧૦
૨	૯	૧૮	૨	૧૦	૨૦
૩	૯	૨૭	૩	૧૦	૩૦
૪	૯	૩૬	૪	૧૦	૪૦
૫	૯	૪૫	૫	૧૦	૫૦
૬	૯	૫૪	૬	૧૦	૬૦
૭	૯	૬૩	૭	૧૦	૭૦
૮	૯	૭૨	૮	૧૦	૮૦
૯	૯	૮૧	૯	૧૦	૯૦
૧૦	૯	૯૦	૧૦	૧૦	૧૦૦

ધોરણ પહેલું.

આ ધોરણમાં આંક ૩૦×૧૦ સુધી પાયા, અડધાં, દોઢાં, અઢીયાં, ચલણી નાણાની માહીતી તથા નાણાની ધાત, નિયમોને કાષ્ટકો પદાર્થોવડે સમજાવવાં. આંક બોલાવવા. પહેલા વર્ષ માટે મુકરર કરેલા આંક સંબંધી પ્રશ્નો આવે એવું સાદુ મુખગણિત શીખવવાનું છે.

અગીઆરક અગીઆરથી વીસક સુધી.

૧૧	૧	૧૧	૧૨	૧	૧૨	૧૩	૧	૧૩	૧૪	૧	૧૪
૧૧	૨	૨૨	૧૨	૨	૨૪	૧૩	૨	૨૬	૧૪	૨	૨૮
૧૧	૩	૩૩	૧૨	૩	૩૬	૧૩	૩	૩૯	૧૪	૩	૪૨
૧૧	૪	૪૪	૧૨	૪	૪૮	૧૩	૪	૫૨	૧૪	૪	૫૬
૧૧	૫	૫૫	૧૨	૫	૬૦	૧૩	૫	૬૫	૧૪	૫	૭૦
૧૧	૬	૬૬	૧૨	૬	૭૨	૧૩	૬	૭૮	૧૪	૬	૮૪
૧૧	૭	૭૭	૧૨	૭	૮૪	૧૩	૭	૯૧	૧૪	૭	૯૮
૧૧	૮	૮૮	૧૨	૮	૯૬	૧૩	૮	૧૦૪	૧૪	૮	૧૧૨
૧૧	૯	૯૯	૧૨	૯	૧૦૮	૧૩	૯	૧૧૭	૧૪	૯	૧૨૬
૧૧	૧૦	૧૧૦	૧૨	૧૦	૧૨૦	૧૩	૧૦	૧૩૦	૧૪	૧૦	૧૪૦

૧૫	૧	૧૫	૧૬	૧	૧૬	૧૭	૧	૧૭
૧૫	૨	૩૦	૧૬	૨	૩૨	૧૭	૨	૩૪
૧૫	૩	૪૫	૧૬	૩	૪૮	૧૭	૩	૫૧
૧૫	૪	૬૦	૧૬	૪	૬૪	૧૭	૪	૬૮
૧૫	૫	૭૫	૧૬	૫	૮૦	૧૭	૫	૮૫
૧૫	૬	૯૦	૧૬	૬	૯૬	૧૭	૬	૧૦૨
૧૫	૭	૧૦૫	૧૬	૭	૧૧૨	૧૭	૭	૧૧૯
૧૫	૮	૧૨૦	૧૬	૮	૧૨૮	૧૭	૮	૧૩૬
૧૫	૯	૧૩૫	૧૬	૯	૧૪૪	૧૭	૯	૧૫૩
૧૫	૧૦	૧૫૦	૧૬	૧૦	૧૬૦	૧૭	૧૦	૧૭૦

૧૮	૧	૧૮	૧૯	૧	૧૯	૨૦	૧	૨૦
૧૮	૨	૩૬	૧૯	૨	૩૮	૨૦	૨	૪૦
૧૮	૩	૫૪	૧૯	૩	૫૭	૨૦	૩	૬૦
૧૮	૪	૭૨	૧૯	૪	૭૬	૨૦	૪	૮૦
૧૮	૫	૯૦	૧૯	૫	૯૫	૨૦	૫	૧૦૦
૧૮	૬	૧૦૮	૧૯	૬	૧૧૪	૨૦	૬	૧૨૦
૧૮	૭	૧૨૬	૧૯	૭	૧૩૩	૨૦	૭	૧૪૦
૧૮	૮	૧૪૪	૧૯	૮	૧૫૨	૨૦	૮	૧૬૦
૧૮	૯	૧૬૨	૧૯	૯	૧૭૧	૨૦	૯	૧૮૦
૧૮	૧૦	૧૮૦	૧૯	૧૦	૧૯૦	૨૦	૧૦	૨૦૦

એકવીસા.

૨૧	૧	૨૧	૨૨	૧	૨૨	૨૩	૧	૨૩	૨૪	૧	૨૪
૨૧	૨	૪૨	૨૨	૨	૪૪	૨૩	૨	૪૬	૨૪	૨	૪૮
૨૧	૩	૬૩	૨૨	૩	૬૬	૨૩	૩	૬૯	૨૪	૩	૭૨
૨૧	૪	૮૪	૨૨	૪	૮૮	૨૩	૪	૯૨	૨૪	૪	૯૬
૨૧	૫	૧૦૫	૨૨	૫	૧૧૦	૨૩	૫	૧૧૫	૨૪	૫	૧૨૦
૨૧	૮	૧૨૬	૨૨	૬	૧૩૨	૨૩	૬	૧૩૮	૨૪	૬	૧૪૪
૨૧	૭	૧૪૭	૨૨	૭	૧૫૪	૨૩	૭	૧૬૧	૨૪	૭	૧૬૮
૨૧	૮	૧૬૮	૨૨	૮	૧૭૬	૨૩	૮	૧૮૪	૨૪	૮	૧૯૨
૨૧	૯	૧૮૯	૨૨	૯	૧૯૮	૨૩	૯	૨૦૭	૨૪	૯	૨૧૬
૨૧	૧૦	૨૧૦	૨૨	૧૦	૨૨૦	૨૩	૧૦	૨૩૦	૨૪	૧૦	૨૪૦
૨૫	૧	૨૫	૨૬	૧	૨૬	૨૭	૧	૨૭			
૨૫	૨	૫૦	૨૬	૨	૫૨	૨૭	૨	૫૪			
૨૫	૩	૭૫	૨૬	૩	૭૮	૨૭	૩	૮૧			
૨૫	૪	૧૦૦	૨૬	૪	૧૦૪	૨૭	૪	૧૦૮			
૨૫	૫	૧૨૫	૨૬	૫	૧૩૦	૨૭	૫	૧૩૫			
૨૫	૬	૧૫૦	૨૬	૬	૧૫૬	૨૭	૬	૧૬૨			
૨૫	૭	૧૭૫	૨૬	૭	૧૮૨	૨૭	૭	૧૮૯			
૨૫	૮	૨૦૦	૨૬	૮	૨૦૮	૨૭	૮	૨૧૬			
૨૫	૯	૨૨૫	૨૬	૯	૨૩૪	૨૭	૯	૨૪૩			
૨૫	૧૦	૨૫૦	૨૬	૧૦	૨૬૦	૨૭	૧૦	૨૭૦			
૨૮	૧	૨૮	૨૯	૧	૨૯	૩૦	૧	૩૦			
૨૮	૨	૫૬	૨૯	૨	૫૮	૩૦	૨	૬૦			
૨૮	૩	૮૪	૨૯	૩	૮૭	૩૦	૩	૯૦			
૨૮	૪	૧૧૨	૨૯	૪	૧૧૬	૩૦	૪	૧૨૦			
૨૮	૫	૧૪૦	૧૯	૫	૧૪૫	૩૦	૫	૧૫૦			
૨૮	૬	૧૬૮	૨૯	૬	૧૭૪	૩૦	૬	૧૮૦			
૨૮	૭	૧૯૬	૨૯	૭	૨૦૩	૩૦	૭	૨૧૦			
૨૮	૮	૨૨૪	૨૯	૮	૨૩૨	૩૦	૮	૨૪૦			
૨૮	૯	૨૫૨	૨૯	૯	૨૬૧	૩૦	૯	૨૭૦			
૨૮	૧૦	૨૮૦	૨૯	૧૦	૨૯૦	૩૦	૧૦	૩૦૦			

૩૧	૧	૩૧	૩૨	૧	૩૨	૩૩	૧	૩૩	૩૪	૧	૩૪
૩૧	૨	૬૨	૩૨	૨	૬૪	૩૩	૨	૬૬	૩૪	૨	૬૮
૩૧	૩	૯૩	૩૨	૩	૯૬	૩૩	૩	૯૯	૩૪	૩	૧૦૨
૩૧	૪	૧૨૪	૩૨	૪	૧૨૮	૩૩	૪	૧૩૨	૩૪	૪	૧૩૬
૩૧	૫	૧૫૫	૩૨	૫	૧૬૦	૩૩	૫	૧૬૫	૩૪	૫	૧૭૦
૩૧	૬	૧૮૬	૩૨	૬	૧૯૨	૩૩	૬	૧૯૮	૩૪	૬	૨૦૪
૩૧	૭	૨૧૭	૩૨	૭	૨૨૪	૩૩	૭	૨૩૧	૩૪	૭	૨૩૮
૩૧	૮	૨૪૮	૩૨	૮	૨૫૬	૩૩	૮	૨૬૪	૩૪	૮	૨૭૨
૩૧	૯	૨૭૯	૩૨	૯	૨૮૮	૩૩	૯	૨૯૭	૩૪	૯	૩૦૬
૩૧	૧૦	૩૧૦	૩૨	૧૦	૩૨૦	૩૩	૧૦	૩૩૦	૩૪	૧૦	૩૪૦

૩૫	૧	૩૫	૩૬	૧	૩૬	૩૭	૧	૩૭
૩૫	૨	૭૦	૩૬	૨	૭૨	૩૭	૨	૭૪
૩૫	૩	૧૦૫	૩૬	૩	૧૦૮	૩૭	૩	૧૧૧
૩૫	૪	૧૪૦	૩૬	૪	૧૪૪	૩૭	૪	૧૪૮
૩૫	૫	૧૭૫	૩૬	૫	૧૮૦	૩૭	૫	૧૮૫
૩૫	૬	૨૧૦	૩૬	૬	૨૧૬	૩૭	૬	૨૨૨
૩૫	૭	૨૪૫	૩૬	૭	૨૫૨	૩૭	૭	૨૫૯
૩૫	૮	૨૮૦	૩૬	૮	૨૮૮	૩૭	૮	૨૯૬
૩૫	૯	૩૧૫	૩૬	૯	૩૨૪	૩૭	૯	૩૩૩
૩૫	૧૦	૩૫૦	૩૬	૧૦	૩૬૦	૩૭	૧૦	૩૭૦

૩૮	૧	૩૮	૩૯	૧	૩૯	૪૦	૧	૪૦
૩૮	૨	૭૬	૩૯	૨	૭૮	૪૦	૨	૮૦
૩૮	૩	૧૧૪	૩૯	૩	૧૧૭	૪૦	૩	૧૨૦
૩૮	૪	૧૫૨	૩૯	૪	૧૫૬	૪૦	૪	૧૬૦
૩૮	૫	૧૯૦	૩૯	૫	૧૯૫	૪૦	૫	૨૦૦
૩૮	૬	૨૨૮	૩૯	૬	૨૩૪	૪૦	૬	૨૪૦
૩૮	૭	૨૬૬	૩૯	૬	૨૭૩	૪૦	૭	૨૮૦
૩૮	૮	૩૦૪	૩૯	૮	૩૧૨	૪૦	૮	૩૨૦
૩૮	૯	૩૪૨	૩૯	૯	૩૫૧	૪૦	૯	૩૬૦
૩૮	૧૦	૩૮૦	૩૯	૧૦	૩૯૦	૪૦	૧૦	૪૦૦

ટીપઃ—આ આંક ધોરણોમાંથી કમી કરેલો છે પરંતુ આઆંકની માહિતીથી મુખગણિતમાં ઘણી મદદ હોઇને સહેલાઇથી હિસાબ થઈ શકે છે.

અર્ધા આંક.

૧×૦॥=૦॥	૧૧×૦॥ ૫॥	૨૧×૦॥=૧૦॥	૩૧×૦॥=૧૫॥
૨ ૦॥ ૧	૧૨ ૦॥ ૬	૨૨ ૦॥ ૧૧	૩૨ ૦॥ ૧૬
૩ ૦॥ ૧॥	૧૩ ૦॥ ૬॥	૨૩ ૦॥ ૧૧॥	૩૩ ૦॥ ૧૬॥
૪ ૦॥ ૨	૧૪ ૦॥ ૭	૨૩ ૦॥ ૧૨	૩૪ ૦॥ ૧૭
૫ ૦॥ ૨॥	૧૫ ૦॥ ૭॥	૨૫ ૦॥ ૧૨॥	૩૫ ૦॥ ૧૭॥
૬ ૦॥ ૩	૧૬ ૦॥ ૮	૨૬ ૦॥ ૧૩	૩૬ ૦॥ ૧૮
૭ ૦॥ ૩॥	૧૭ ૦॥ ૮॥	૨૭ ૦॥ ૧૩॥	૩૭ ૦॥ ૧૮॥
૮ ૦॥ ૪	૧૮ ૦॥ ૯	૨૮ ૦॥ ૧૪	૩૮ ૦॥ ૧૯
૯ ૦॥ ૪॥	૧૯ ૦॥ ૯॥	૨૯ ૦॥ ૧૪॥	૩૯ ૦॥ ૧૯॥
૧૦ ૦॥ ૫	૨૦ ૦॥ ૧૦	૩૦ ૦॥ ૧૫	૪૦ ૦॥ ૨૦

૪૧×૦॥=૨૦॥	૫૧×૦॥ ૨૫॥	૬૧×૦॥=૩૦॥	૭૧×૦॥ ૩૫॥
૪૨ ૦॥ ૨૧	૫૨ ૦॥ ૨૬	૬૨ ૦॥ ૩૧	૭૨ ૦॥ ૩૬
૪૩ ૦॥ ૨૧॥	૫૩ ૦॥ ૨૬॥	૬૩ ૦॥ ૩૧॥	૭૩ ૦॥ ૩૬॥
૪૪ ૦॥ ૨૨	૫૪ ૦॥ ૨૭	૬૪ ૦॥ ૩૨	૭૪ ૦॥ ૩૭
૪૫ ૦॥ ૨૨॥	૫૫ ૦॥ ૨૭॥	૬૫ ૦॥ ૩૨॥	૭૫ ૦॥ ૩૭॥
૪૬ ૦॥ ૨૩	૫૬ ૦॥ ૨૮	૬૬ ૦॥ ૩૩	૭૬ ૦॥ ૩૮
૪૭ ૦॥ ૨૩॥	૫૭ ૦॥ ૨૮॥	૬૭ ૦॥ ૩૩॥	૭૭ ૦॥ ૩૮॥
૪૮ ૦॥ ૨૪	૫૮ ૦॥ ૨૯	૬૮ ૦॥ ૩૪	૭૮ ૦॥ ૩૯
૪૯ ૦॥ ૨૪॥	૫૯ ૦॥ ૨૯॥	૬૯ ૦॥ ૩૪॥	૭૯ ૦॥ ૩૯॥
૫૦ ૦॥ ૨૫	૬૦ ૦॥ ૩૦	૩૦ ૦॥ ૩૫	૮૦ ૦॥ ૪૦

૮૧×૦॥=૪૦॥	૯૧×૦॥=૪૫॥	૧૦૦×૦॥ =૫૦
૮૨ ૦॥ ૪૧	૯૨ ૦॥ ૪૬	૨૦૦ ૦॥ ૧૦૦
૮૩ ૦॥ ૪૧॥	૯૩ ૦॥ ૪૬॥	૩૦૦ ૦॥ ૧૫૦
૮૪ ૦॥ ૪૨	૯૪ ૦॥ ૪૭	૪૦૦ ૦॥ ૨૦૦
૮૫ ૦॥ ૪૨॥	૯૫ ૦॥ ૪૭॥	૫૦૦ ૦॥ ૨૫૦
૮૬ ૦॥ ૪૩	૯૬ ૦॥ ૪૮	૬૦૦ ૦॥ ૩૦૦
૮૭ ૦॥ ૪૩॥	૯૭ ૦॥ ૪૮॥	૭૦૦ ૦॥ ૩૫૦
૮૮ ૦॥ ૪૪	૯૮ ૦॥ ૪૯	૮૦૦ ૦॥ ૪૦૦
૮૯ ૦॥ ૪૪॥	૯૯ ૦॥ ૪૯॥	૯૦૦ ૦॥ ૪૫૦
૯૦ ૦॥ ૪૫	૧૦૦ ૦॥ ૫૦	૧૦૦૦ ૦॥ ૫૦૦

એક પા પા.

૧×૦।=૦।	૧૧×૦।=૨॥।	૨૧×૦।=૫।	૩૧×૦।=૭॥।
૨ ૦। ૦॥	૧૨ ૦। ૩	૨૨ ૦। ૫॥	૩૨ ૦। ૮
૩ ૦। ૦॥।	૧૩ ૦। ૩।	૨૩ ૦। ૫॥।	૩૩ ૦। ૮।
૪ ૦। ૧	૧૪ ૦। ૩॥	૨૪ ૦। ૬	૩૪ ૦। ૮॥
૫ ૦। ૧।	૧૫ ૦। ૩॥।	૨૫ ૦। ૬।	૩૫ ૦। ૮॥।
૬ ૦। ૧॥	૧૬ ૦। ૪	૨૬ ૦। ૬॥	૩૬ ૦। ૯
૭ ૦। ૧॥।	૧૭ ૦। ૪।	૨૭ ૦। ૬॥।	૩૭ ૦। ૯।
૮ ૦। ૨	૧૮ ૦। ૪॥	૨૮ ૦। ૭	૩૮ ૦। ૯॥
૯ ૦। ૨।	૧૯ ૦। ૪॥।	૨૯ ૦। ૭।	૩૯ ૦। ૯॥।
૧૦ ૦। ૨॥	૨૦ ૦। ૫	૩૦ ૦। ૭॥	૪૦ ૦। ૧૦

૪૧×૦।=૧૦।	૫૧×૦।=૧૨॥।	૬૧×૦।=૧૫।	૭૧×૦।=૧૭॥।
૪૨ ૦। ૧૦॥	૫૨ ૦। ૧૩	૬૨ ૦। ૧૫॥	૭૨ ૦। ૧૮
૪૩ ૦। ૧૦॥।	૫૩ ૦। ૧૩।	૬૩ ૦। ૧૫॥।	૭૩ ૦। ૧૮।
૪૪ ૦। ૧૧	૫૪ ૦। ૧૩॥	૬૪ ૦। ૧૬	૭૪ ૦। ૧૮॥
૪૫ ૦। ૧૧।	૫૫ ૦। ૧૩॥।	૬૫ ૦। ૧૬।	૭૫ ૦। ૧૮॥।
૪૬ ૦। ૧૧॥	૫૬ ૦। ૧૪	૬૬ ૦। ૧૬॥	૭૬ ૦। ૧૯
૪૭ ૦। ૧૧॥।	૫૭ ૦। ૧૪।	૬૭ ૦। ૧૬॥।	૭૭ ૦। ૧૯।
૪૮ ૦। ૧૨	૫૮ ૦। ૧૪॥	૬૮ ૦। ૧૭	૭૮ ૦। ૧૯॥
૪૯ ૦। ૧૨।	૫૯ ૦। ૧૪॥।	૬૯ ૦। ૧૭।	૭૯ ૦। ૧૯॥।
૫૦ ૦। ૧૨॥	૬૦ ૦। ૧૫	૭૦ ૦। ૧૭॥	૮૦ ૦। ૨૦

૮૧×૦।=૨૦।	૯૧×૦।=૨૨॥।	૧૦૦×૦।= ૨૫
૮૨ ૦। ૨૦॥	૯૨ ૦। ૨૩	૨૦૦ ૦। ૫૦
૮૩ ૦। ૨૦॥।	૯૩ ૦। ૨૩।	૩૦૦ ૦। ૭૫
૮૪ ૦। ૨૧	૯૪ ૦। ૨૩॥	૪૦૦ ૦। ૧૦૦
૮૫ ૦। ૨૧।	૯૫ ૦। ૨૩॥।	૫૦૦ ૦। ૧૨૫
૮૬ ૦। ૨૧॥	૯૬ ૦। ૨૪	૬૦૦ ૦। ૧૫૦
૮૭ ૦। ૨૧॥।	૯૭ ૦। ૨૪।	૭૦૦ ૦। ૧૭૫
૮૮ ૦। ૨૨	૯૮ ૦। ૨૪॥	૮૦૦ ૦। ૨૦૦
૮૯ ૦। ૨૨।	૯૯ ૦। ૨૪॥।	૯૦૦ ૦। ૨૨૫
૯૦ ૦। ૨૨॥	૧૦૦ ૦। ૨૫	૧૦૦૦ ૦। ૨૫૦

દોઢાં.

૧×૧॥=૧॥	૧૧×૧॥=૧૬॥	૨૧×૧॥=૩૧॥	૩૧×૧॥=૪૬॥
૨ ૧॥ ૩	૧૨ ૧॥ ૧૮	૨૨ ૧॥ ૩૩	૩૨ ૧॥ ૪૮
૩ ૧॥ ૪॥	૧૩ ૧॥ ૧૯॥	૨૩ ૧॥ ૩૪॥	૩૩ ૧॥ ૪૯॥
૪ ૧॥ ૬	૧૪ ૧॥ ૨૧	૨૪ ૧॥ ૩૬	૩૪ ૧॥ ૫૧
૫ ૧॥ ૭॥	૧૫ ૧॥ ૨૨॥	૨૫ ૧॥ ૩૭॥	૩૫ ૧॥ ૫૨॥
૬ ૧॥ ૯	૧૬ ૧॥ ૨૪	૨૬ ૧॥ ૩૯	૩૬ ૧॥ ૫૪
૭ ૧॥ ૧૦॥	૧૭ ૧॥ ૨૫॥	૨૭ ૧॥ ૪૦॥	૩૭ ૧॥ ૫૫॥
૮ ૧॥ ૧૨	૧૮ ૧॥ ૨૭	૨૮ ૧॥ ૪૨	૩૮ ૧॥ ૫૭
૯ ૧॥ ૧૩॥	૧૯ ૧॥ ૨૮॥	૨૯ ૧॥ ૪૩॥	૩૯ ૧॥ ૫૮॥
૧૦ ૧॥ ૧૫	૨૦ ૧॥ ૩૦	૩૦ ૧॥ ૪૫	૪૦ ૧॥ ૬૦

૪૧×૧॥=૬૧॥	૫૧×૧॥=૭૬॥	૬૧×૧॥=૯૧॥	૭૧×૧॥=૧૦૬॥
૪૨ ૧॥ ૬૩	૫૨ ૧॥ ૭૮	૬૨ ૧॥ ૯૩	૭૨ ૧॥ ૧૦૮
૪૩ ૧॥ ૬૪॥	૫૩ ૧॥ ૭૯॥	૬૩ ૧॥ ૯૪॥	૭૩ ૧॥ ૧૦૯॥
૪૪ ૧॥ ૬૬	૫૪ ૧॥ ૮૧	૬૪ ૧॥ ૯૬	૭૪ ૧॥ ૧૧૧
૪૫ ૧॥ ૬૭॥	૫૫ ૧॥ ૮૨॥	૬૫ ૧॥ ૯૭॥	૭૫ ૧॥ ૧૧૨॥
૪૬ ૧॥ ૬૯	૫૬ ૧॥ ૮૪	૬૬ ૧॥ ૯૯	૭૬ ૧॥ ૧૧૪
૪૭ ૧॥ ૭૦॥	૫૭ ૧॥ ૮૫॥	૬૭ ૧॥ ૧૦૦॥	૭૭ ૧॥ ૧૧૫॥
૪૮ ૧॥ ૭૨	૫૮ ૧॥ ૮૭	૬૮ ૧॥ ૧૦૨	૭૮ ૧॥ ૧૧૭
૪૯ ૧॥ ૭૩॥	૫૯ ૧॥ ૮૮॥	૬૯ ૧॥ ૧૦૩॥	૭૯ ૧॥ ૧૧૮॥
૫૦ ૧॥ ૭૫	૬૦ ૧॥ ૯૦	૭૦ ૧॥ ૧૦૫	૮૦ ૧॥ ૧૨૦

૮૧×૧॥=૧૨૧॥	૯૧×૧॥=૧૩૬॥	૧૦૦×૧॥=૧૫૦
૮૨ ૧॥ ૧૨૩	૯૨ ૧॥ ૧૩૮	૨૦૦ ૧॥ ૩૦૦
૮૩ ૧॥ ૧૨૪॥	૯૩ ૧॥ ૧૩૯॥	૩૦૦ ૧॥ ૪૫૦
૮૪ ૧॥ ૧૨૬	૯૪ ૧॥ ૧૪૧	૪૦૦ ૧॥ ૬૦૦
૮૫ ૧॥ ૧૨૭॥	૯૫ ૧॥ ૧૪૨॥	૫૦૦ ૧॥ ૭૫૦
૮૬ ૧॥ ૧૨૯	૯૬ ૧॥ ૧૪૪	૬૦૦ ૧॥ ૯૦૦
૮૭ ૧॥ ૧૩૦॥	૯૭ ૧॥ ૧૪૫॥	૭૦૦ ૧॥ ૧૦૫૦
૮૮ ૧॥ ૧૩૨	૯૮ ૧॥ ૧૪૭	૮૦૦ ૧॥ ૧૨૦૦
૮૯ ૧॥ ૧૩૩॥	૯૯ ૧॥ ૧૪૮॥	૯૦૦ ૧॥ ૧૩૫૦
૯૦ ૧॥ ૧૩૫	૧૦૦ ૧॥ ૧૫૦	૧૦૦૦ ૧॥ ૧૫૦૦

અઢીઆં.

૧ ૨॥ ૨॥	૧૧×૨॥=૨૭॥	૨૧×૨॥=૫૨॥	૩૧×૨॥=૭૭॥
૨ ૨॥ ૫	૧૨ ૨॥ ૩૦	૨૨ ૨॥ ૫૫	૩૨ ૨॥ ૮૦
૩ ૨॥ ૭॥	૧૩ ૨॥ ૩૨॥	૨૩ ૨॥ ૫૭॥	૩૩ ૨॥ ૮૨॥
૪ ૨॥ ૧૦	૧૪ ૨॥ ૩૫	૨૪ ૨॥ ૬૦	૩૪ ૨॥ ૮૫
૫ ૨॥ ૧૨॥	૧૫ ૨॥ ૩૭॥	૨૫ ૨॥ ૬૨॥	૩૫ ૨॥ ૮૭॥
૬ ૨॥ ૧૫	૧૬ ૨॥ ૪૦	૨૬ ૨॥ ૬૫	૩૬ ૨॥ ૯૦
૭ ૨॥ ૧૭॥	૧૭ ૨॥ ૪૨॥	૨૭ ૨॥ ૬૭॥	૩૭ ૨॥ ૯૨॥
૮ ૨॥ ૨૦	૧૮ ૨॥ ૪૫	૨૮ ૨॥ ૭૦	૩૮ ૨॥ ૯૫
૯ ૨॥ ૨૨॥	૧૯ ૨॥ ૪૭॥	૨૯ ૨॥ ૭૨॥	૩૯ ૨॥ ૯૭॥
૧૦ ૨॥ ૨૫	૨૦ ૨॥ ૨૫	૩૦ ૨॥ ૭૫	૪૦ ૨॥ ૧૦૦

૪૧ ૨॥૧૦૨॥	૫૧ ૨॥ ૧૨૭॥	૬૧ ૨॥=૧૫૨॥	૭૧ ૨॥=૧૭૭॥
૪૨ ૨॥૧૦૫	૫૨ ૨॥ ૧૩૦	૬૨ ૨॥ ૧૫૫	૭૨ ૨॥ ૧૮૦
૪૩ ૨॥૧૦૭॥	૫૩ ૨॥ ૧૩૨॥	૬૩ ૨॥ ૧૫૭॥	૭૩ ૨॥ ૧૮૨॥
૪૪ ૨॥૧૧૦	૫૪ ૨॥ ૧૩૫	૬૪ ૨॥ ૧૬૦	૭૪ ૨॥ ૧૮૫
૪૫ ૨॥૧૧૨॥	૫૫ ૨॥ ૧૩૭॥	૬૫ ૨॥ ૧૬૨॥	૭૫ ૨॥ ૧૮૭॥
૪૬ ૨॥૧૧૫	૫૬ ૨॥ ૧૪૦	૬૬ ૨॥ ૧૬૫	૭૬ ૨॥ ૧૯૦
૪૭ ૨॥૧૧૭॥	૫૭ ૨॥ ૧૪૨॥	૬૭ ૨॥ ૧૬૭॥	૭૭ ૨॥ ૧૯૨॥
૪૮ ૨॥૧૨૦	૫૮ ૨॥ ૧૪૫	૬૮ ૨॥ ૧૭૦	૭૮ ૨॥ ૧૯૫
૪૯ ૨॥૧૨૨॥	૫૯ ૨॥ ૧૪૭॥	૬૯ ૨॥ ૧૭૨॥	૭૯ ૨॥ ૧૯૭॥
૫૦ ૨॥૧૨૫	૬૦ ૨॥ ૧૫૦	૭૦ ૨॥ ૧૭૫	૮૦ ૨॥ ૨૦૦

૮૧ ૨॥=૨૦૨॥	૯૧ ૨॥ ૨૨૭॥	૧૦૦ ૨॥ ૨૫૦
૮૨ ૨॥ ૨૦૫	૯૨ ૨॥ ૨૩૦	૨૦૦ ૨॥ ૫૦૦
૮૩ ૨॥ ૨૦૭॥	૯૩ ૨॥ ૨૩૨॥	૩૦૦ ૨॥ ૭૫૦
૮૪ ૨॥ ૨૧૦	૯૪ ૨॥ ૨૩૫	૪૦૦ ૨॥ ૧૦૦૦
૮૫ ૨॥ ૨૧૨॥	૯૫ ૨॥ ૨૩૭॥	૫૦૦ ૨॥ ૧૨૫૦
૮૬ ૨॥ ૨૧૫	૯૬ ૨॥ ૨૪૦	૬૦૦ ૨॥ ૧૫૦૦
૮૭ ૨॥ ૨૧૭॥	૯૭ ૨॥ ૨૪૨॥	૭૦૦ ૨॥ ૧૭૫૦
૮૮ ૨॥ ૨૨૦	૯૮ ૨॥ ૨૪૫	૮૦૦ ૨॥ ૨૦૦૦
૮૯ ૨॥ ૨૨૨॥	૯૯ ૨॥ ૨૪૭॥	૯૦૦ ૨॥ ૨૨૫૦
૯૦ ૨॥ ૨૨૫	૧૦૦ ૨॥ ૨૫૦	૧૦૦૦ ૨॥ ૨૫૦૦

ચલણી નાણાની ધાત.

૧॥ પાઇનો અધેલો
૩ પાઇનો પૈસો
૨ પૈસાનો ઢબુ
૪ પૈસાનો આનો
૨ આનાની બેઆની
૪ આનાની પાવલી
૮ આનાનો અડધો
૧૬ આનાનો રૂપિયો
૨ અડધાનો રૂપિયો
૪ પાવલીનો રૂપિયો
૮ બેઆનીનો રૂપિયો
૧૬ આનીનો રૂપિયો
૩૨ ઢબુનો રૂપિયો
૬૪ પૈસાનો રૂપિયો
૧૨૮ અધેલાનો રૂપિયો
૧૯૨ પાઇનો રૂપિયો
૧૬ વીશવાશી ૧ બદામ
૧૬ બદામનો ૧ દોકડો
૬। દોકડે ૧ આનો
૧૦૦ દોકડે ૧ રૂપિયો
૧॥ પાઇનો અડધો પૈસો
૩ પાઇનો ૦। આનો અથવા ૧ પૈસો
૬ પાઇનો ૦॥ આનો અથવા ૨ પૈસા અથવા ૧ ઢબુ
૯ પાઇનો ૦॥। આનો અથવા ૩ પૈસા
૧૨ પાઇનો એક આનો અથવા ૪ પૈસા અથવા બે ઢબુ
૧૬ આનાનો ૧ રૂપિયો

૧૫ રૂપીઆની મોહોર
એક અડધાનાં પાવલી ૨
એક અડધાની બેઆની ૪
એક અડધાની આની ૮
એક અડધાના ઢબુ ૧૬
એક અડધાના પસા ૩૨
એક અડધાના અધેલા ૬૪
એક અડધાની પાઇ ૯૬
એક પાવલાની બેઆની ૨
એક પાવલાની એકઆની ૪
એક પાવલાના ઢબુ ૮
એક પાવલાના પૈસા ૧૬
એક પાવલાના અડધાજી ૩૨
એક પાવલાની પાઇ ૪૮
બેઆનીના આના ૨
બેઆનીના ઢબુ ૪
બેઆનીના પૈસા ૮
બેઆનીના અડધાજી ૧૬
બેઆનીની પાઇ ૨૪
એકઆનીના ઢબુ ૨
એકઆનીના પૈસા ૪
એકઆનીના અડધાજી ૮
એકઆનીની પાઇ ૧૨

ટીપઃ–મોહોર સોનાનું નાણું છે. રૂપીઆ, અડધા, પાવલી, બેઆની એ રૂપાનાણું. ઢબુ, પૈસા, અડધાજી, પાઇઓ તાંબાનાણુંછે. એકઆની, બેઆની ચાર આના, આઠઆના હાલમાં સરકારે આ નાણું નીકલનું બનાવેલું છે.

૧ ધોરણ પહેલામાં મુખગણિતમાં આંકનો ઉપયોગ સરવાળા, બાદબાકી, ગુણાકાર ને ભાગાકારની રીતથી કરવાનો છે. તે મુજબ ઉલટ પાલટથી શીખવવું.

૨ પાંચ પાંચની ૭ ઢગલી કરો તો કુલ કેટલા થયા. ત્રીસમાંથી પાંચ લઉં તો કેટલા રહે. પાંચ પાંચ રૂપિયા સાત છોકરાને આપશો તો કેટલા રૂપીયા થશે. મારી પાસે ૪૦ રૂપિયા છે દરેકને પાંચ રૂપિયા આપવાથી કેટલાને અપાશે. (આ ક્રમ પ્રમાણે બીજા હિસાબો નવા ઉપજાવી શીખવવા ?)

૩ એક રૂપિયાની ૯ કેરી મળે તો સાત રૂપિયાની કેટલી.

૪ એક પૈસાની ૬ પેન મળે તો ૯ પૈસાની કેટલી.

૫ મારે ત્યાં રોજ ૩ શેર ચોખા જોઇયે છીયે તો ૮ દિવસના કેટલા જોઇએ.

૬ એક પૈસાની ૩ પાઇ મળે છે તો ૬ પૈસાની કેટલી પાઇ.

૭ એક ટોપીના ૪ રૂપિયા બેસે તો ૨૪ રૂપિયામાં કેટલી ટોપીઓ આવે ?

૮ એક રૂપીઆની ૮ સ્લેટો મળે છે તો ૭૨ સ્લેટોના કેટલા રૂપિયા આપવા.

૯ એક રૂપીઆની ૬ ચોપડીયો મળે છે. તેવી હું ૩૬ ચોપડી લાવ્યો તો કેટલા રૂપીઆ આપવા.

૧૦ ૫૪ માં નવ કેટલીવાર રહેલા છે.

૧૧ ૭૨ માં આઠ કેટલીવાર રહેલા છે.

૧૨ ૨૮ માં ચાર કેટલીવાર રહેલા છે.

૧૩ નેવુંમાં દશકનો આંકડો કયો ?

૧૪ મારી પાસે ૨૪ જામફળ હતા તેમાંથી ૬ ખાઇ ગયા ને ૧૦ વેરી નાંખ્યા તો બાકી કેટલા રહ્યા.

૧૫ મારી પાસે ૪૫ રૂપિયા હતા તેમાંથી ૧૦ નું ઘી લીધું ને ૧૫ રૂપિયાના ઘઉં લીધા તો બાકી કેટલા રહ્યા.

૧૬ ગાંધીને ત્યાંથી ૩ રૂપિયે શેર લેખે ત્રણ શેર એલચી લીધી ને બે રૂપિયે શેર લેખે ૪ શેર બદામ લીધી તો બધા થઇને કેટલા રૂપિયા આપવા.

૧૭ બે પૈસાની શેર ભાજી પ્રમાણે ૧૦ શેર ભાજી લીધી ને ચાર પૈસાના શેર બટાકા પ્રમાણે ત્રણ શેર બટાકા લીધા તો બધા થઇને કેટલા પૈસા આપવા.

૧૮ મારી પાસે ૮૦ રૂપિયા હતા તે ૧૦ જણને સરખા વહેંચી આપ્યા તો દરેકને કેટલા આપ્યા.

૧૯ ગાયને ચાર પગ હોય છે તેવી ૯ ગાયોના કેટલા પગ થાય.

૨૦ સતાવનમાં એકમનો આંકડો કયો.

૨૧ ઇકોતરમાં દશકનો આંકડો કયો.

૨૨ કયા કયા અંકને એકમ કહે છે.

૨૩ કયા કયા અંકને દશક કહે છે.

૨૪ એકડે એકથી કયાં સુધી ગણીએ તો એકમ પુરા થાય.

૨૫ કયા આંકડા સુધીમાં દશક પૂરા થાય.

મનોયત્ન ૧.

(ધાતના હિસાબ.)

પ્રથમ નાણું પ્રત્યક્ષ બતાવી ઓળખાવવું.
રૂપાનાણું કયું—રૂપિયો, અડધો, પાવલી, બેઆની.
નીકલનાણું કયું—આની, બેઆની, પાવલી, અડધો.
તાંબાનાણું કયું—ઢબુ, પૈસા પાઇ.

૧ એક રૂપિયાના અડધા કેટલા, પાવલી કેટલી, બેઆની કેટલી. એકઆની કેટલી, ઢબુ કેટલા, પૈસા કેટલા, પાઇ કેટલી.
૨ ચાર રૂપિયાની પાવલી કેટલી.
૩ ૭ રૂપિયાની બેઆની કેટલી.
૪ પાંચ રૂપિયાની આની કેટલી.
૫ મારી પાસે ૮ બેઆની, ૮ પાવલી ને ૮ અડધા છે તો તે કેટલા થયા.
૬ મારી પાસે ૩૨ આની છે ને ૬ અડધા છે તો કેટલા રૂપિયા કહેવાય.
૭ આઠ આનીઓના પૈસા કેટલા.
૮ ચાર બેઆનીઓના ઢબુ કેટલા.
૯ સાત પૈસાની પાઈ કેટલી.
૧૦ પંદર ઢબુની પાઈ કેટલી.
૧૧ ૯૬ પાઇ છે તેના કેટલા પૈસા થાય, તેના કેટલા આના થાય.
૧૨ ૭૨ બેઆની છે તેના કેટલા રૂપિયા થાય.
૧૩ ૨૪ પાઈ છે તો કેટલા પૈસા કહેવાય તે કેટલા આના કહેવાય.
૧૪ નવ આનાના ઢબુ કેટલા, નવ ઢબુની પાઇ કેટલી.
૧૫ ૩૬ પૈસા છે તે કેટલા આના કહેવાય.

મનોયત્ન ૨.

૧ એક ઢબુનું એક કેળું મળે છે તો પાવલીના કેટલાં કેળાં મળે.

૨ એક સ્લેટની બેઆની લે છે તેવી મેં સાત સ્લેટો લીધી તો મારે કેટલા આના આપવાના.

૩ ૩ પૈસાની શેર ભાજી મળે છે તો ત્રણ આનાની કેટલી ભાજી મળશે.

૪ એક આનાના શેર બોર મળે છે તો ૧૬ ઢબુના કેટલા બોર આવશે.

૫ ઢબુની ત્રણ શેર ભાજી મળે છે તો એક બેઆનીની કેટલી આવે.

૬ ચાર ટોપીની કીંમત ૨૦ રૂપિયા પડે છે તો પાંત્રીશ રૂપિયામાંથી કેટલી ટોપીઓ આવશે.

૭ ત્રણ રૂપિયાની બાર સ્લેટ મળે છે તો એવી ૩૨ સ્લેટના કેટલા રૂપિયા આપવા પડશે.

૮ પાંચ રૂપિયાની બેઆનીઓ લઇ દરેક માણસને બબે આપો તો કેટલાને અપાશે.

૯ ૮ માણસો અડતાલીસ રૂપિયા કમાય તો ૬૦ રૂપીયા કમાવાને કેટલા માણસો જોઇયે.

૧૦ ૮ માણસો ચાલીશ રૂપીઆ કમાય તો ૯ માણસો કેટલા રૂપિયા કમાય.

ધોરણ ૨ જું.

આ ધોરણમાં પોણા, સવાયા અને સાધારણ તોલના કોષ્ટકને લગતું મુખગણિત શીખવવાનું છે.

૧×૦।।।=૦।।।	૧૧×૦।।।=૮।	૨૧ ૦।।।=૧૫।।।	૩૧×૦।।। ૨૩।
૨ ૦।।। ૧॥	૧૨ ૦।।। ૯	૨૨ ૦।।। ૧૬॥	૩૨ ૦।।। ૨૪
૩ ૦।।। ૨।	૧૩ ૦।।। ૯।।।	૨૩ ૦।।। ૧૭।	૩૩ ૦।।। ૨૪।।।
૪ ૦।।। ૩	૧૪ ૦।।। ૧૦॥	૨૪ ૦।।। ૧૮	૩૪ ૦।।। ૨૫॥
૫ ૦।।। ૩।।।	૧૫ ૦।।। ૧૧।	૨૫ ૦।।। ૧૮।।।	૩૫ ૦।।। ૨૬।
૬ ૦।।। ૪॥	૧૬ ૦।।। ૧૨	૨૬ ૦।।। ૧૯॥	૩૬ ૦।।। ૨૭
૭ ૦।।। ૫।	૧૭ ૦।।। ૧૨।।।	૨૭ ૦।।। ૨૦।	૩૭ ૦।।। ૨૭।।।
૮ ૦।।। ૬	૧૮ ૦।।। ૧૩॥	૨૮ ૦।।। ૨૧	૩૮ ૦।।। ૨૮॥
૯ ૦।।। ૬।।।	૧૯ ૦।।। ૧૪।	૨૯ ૦।।। ૨૧।।।	૩૯ ૦।।। ૨૯।
૧૦ ૦।।। ૭॥	૨૦ ૦।।। ૧૫	૩૦ ૦।।। ૨૨॥	૪૦ ૦।।। ૩૦

૪૧×૦।।।=૩૦।।।	૫૧×૦।।।=૩૮।	૬૧ ૦।।।૪૫।।।	૭૧૦।।। ૫૩।
૪૨ ૦।।। ૩૧॥	૫૨ ૦।।। ૩૯	૬૨ ૦।।।૪૬॥	૭૨૦।।। ૫૪
૪૩ ૦।।। ૩૨।	૫૩ ૦।।। ૩૯।।।	૬૩ ૦।।।૪૭।	૭૩૦।।। ૫૪।।।
૪૪ ૦।।। ૩૩	૫૪ ૦।।। ૪૦॥	૬૪ ૦।।।૪૮	૭૪૦।।। ૫૫॥
૪૫ ૦।।। ૩૩।।।	૫૫ ૦।।। ૪૧।	૬૫ ૦।।।૪૮।।।	૭૫૦।।। ૫૬।
૪૬ ૦।।। ૩૪॥	૫૬ ૦।।। ૪૨	૬૬ ૦।।।૪૯॥	૭૬૦।।। ૫૭
૪૭ ૦।।। ૩૫।	૫૭ ૦।।। ૪૨।।।	૬૭ ૦।।।૫૦।	૭૭૦।।। ૫૭।।।
૪૮ ૦।।। ૩૬	૫૮ ૦।।। ૪૩॥	૬૮ ૦।।।૫૧	૭૮૦।।। ૫૮॥
૪૯ ૦।।। ૩૬।।।	૫૯ ૦।।। ૪૪।	૬૯ ૦।।।૫૧।।।	૭૯૦।।। ૫૯।
૫૦ ૦।।। ૩૭॥	૬૦ ૦।।। ૪૫	૭૦ ૦।।।૫૨॥	૮૦૦।।। ૬૦

૮૧×૦।।।=૬૦।।।	૯૧×૦।।।=૬૮।	૧૦૦×૦।।।=૭૫
૮૨ ૦।।। ૬૧॥	૯૨ ૦।।। ૬૯	૨૦૦ ૦।।। ૧૫૦
૮૩ ૦।।। ૬૨।	૯૩ ૦।।। ૬૯।।।	૩૦૦ ૦।।। ૨૨૫
૮૪ ૦।।। ૬૩	૯૪ ૦।।। ૭૦॥	૪૦૦ ૦।।। ૩૦૦
૮૫ ૦।।। ૬૩।।।	૯૫ ૦।।। ૭૧।	૫૦૦ ૦।।। ૩૭૫
૮૬ ૦।।। ૬૪॥	૯૬ ૦।।। ૭૨	૬૦૦ ૦।।। ૪૫૦
૮૭ ૦।।। ૬૫।	૯૭ ૦।।। ૭૨।।।	૭૦૦ ૦।।। ૫૨૫
૮૮ ૦।।। ૬૬	૯૮ ૦।।। ૭૩॥	૮૦૦ ૦।।। ૬૦૦
૮૯ ૦।।। ૬૬।।।	૯૯ ૦।।। ૭૪।	૯૦૦ ૦।।। ૬૭૫
૯૦ ૦।।। ૬૭॥	૧૦૦ ૦।।। ૭૫	૧૦૦૦ ૦।।। ૭૫૦

સવાયા.

૧×૧।=૧।	૧૧×૧।=૧૩॥।	૨૧×૧।=૨૬।	૩૧×૧।=૩૮॥।
૨ ૧। ૨॥	૧૨ ૧। ૧૫	૨૨ ૧। ૨૭॥	૩૨ ૧। ૪૦
૩ ૧। ૩॥।	૧૩ ૧। ૧૬।	૨૩ ૧। ૨૮॥।	૩૩ ૧। ૪૧।
૪ ૧। ૫	૧૪ ૧। ૧૭॥	૨૪ ૧। ૩૦	૩૪ ૧। ૪૨॥
૫ ૧। ૬।	૧૫ ૧। ૧૮॥।	૨૫ ૧। ૩૧।	૩૫ ૧। ૪૩॥।
૬ ૧। ૭॥	૧૬ ૧। ૨૦	૨૬ ૧। ૩૨॥	૩૬ ૧। ૪૫
૭ ૧। ૮॥।	૧૭ ૧। ૨૧।	૨૭ ૧। ૩૩॥।	૩૭ ૧। ૪૬।
૮ ૧। ૧૦	૧૮ ૧। ૨૨॥	૨૮ ૧। ૩૫	૩૮ ૧। ૪૭॥
૯ ૧। ૧૧।	૧૯ ૧। ૨૩॥।	૨૯ ૧। ૩૬।	૩૯ ૧। ૪૮॥।
૧૦ ૧। ૧૨॥	૨૦ ૧। ૨૫	૩૦ ૧। ૩૭॥	૪૦ ૧। ૫૦

૪૧×૧।=૫૧।	૫૧×૧।=૬૩॥।	૬૧×૧।=૭૬।	૭૧×૧।=૮૮॥।
૪૨ ૧। ૫૨॥	૫૨ ૧। ૬૫	૬૨ ૧। ૭૭॥	૭૨ ૧। ૯૦
૪૩ ૧। ૫૩॥।	૫૩ ૧। ૬૬।	૬૩ ૧। ૭૮॥।	૭૩ ૧। ૯૧।
૪૪ ૧। ૫૫	૫૪ ૧। ૬૭॥	૬૪ ૧। ૮૦	૭૪ ૧। ૯૨॥
૪૫ ૧। ૫૬।	૫૫ ૧। ૬૮॥।	૬૫ ૧। ૮૧।	૭૫ ૧। ૯૩॥।
૪૬ ૧। ૫૭॥	૫૬ ૧। ૭૦	૬૬ ૧। ૮૨॥	૭૬ ૧। ૯૫
૪૭ ૧। ૫૮॥।	૫૭ ૧। ૭૧।	૬૭ ૧। ૮૩॥।	૭૭ ૧। ૯૬।
૪૮ ૧। ૬૦	૫૮ ૧। ૭૨॥	૬૮ ૧। ૮૫	૭૮ ૧। ૯૭॥
૪૯ ૧। ૬૧।	૫૯ ૧। ૭૩॥।	૬૯ ૧। ૮૬।	૭૯ ૧। ૯૮॥।
૫૦ ૧। ૬૨॥	૬૦ ૧। ૭૫	૭૦ ૧। ૮૭॥	૮૦ ૧। ૧૦૦

૮૧×૧।=૧૦૧।	૯૧×૧।=૧૧૩॥।	૧૦૦×૧।= ૧૨૫
૮૨ ૧। ૧૦૨॥	૯૨ ૧। ૧૧૫	૨૦૦ ૧। ૨૫૦
૮૩ ૧। ૧૦૩॥।	૯૩ ૧। ૧૧૬।	૩૦૦ ૧। ૩૭૫
૮૪ ૧। ૧૦૫	૯૪ ૧। ૧૧૭॥	૪૦૦ ૧। ૫૦૦
૮૫ ૧। ૧૦૬।	૯૫ ૧। ૧૧૮॥।	૫૦૦ ૧। ૬૨૫
૮૬ ૧। ૧૦૭॥	૯૬ ૧। ૧૨૦	૬૦૦ ૧। ૭૫૦
૮૭ ૧। ૧૦૮॥।	૯૭ ૧। ૧૨૧।	૭૦૦ ૧। ૮૭૫
૮૮ ૧। ૧૧૦	૯૮ ૧। ૧૨૨॥	૮૦૦ ૧। ૧૦૦૦
૮૯ ૧। ૧૧૧।	૯૯ ૧। ૧૨૩॥।	૯૦૦ ૧। ૧૧૨૫
૯૦ ૧। ૧૧૨॥	૧૦૦ ૧। ૧૨૫	૧૦૦૦ ૧। ૧૨૫૦

સાધારણ તોલનું કોષ્ટક ને ધાતો.

૪॥ ટાંક અથવા કંપની પૈસાભાર	૧ અધોળ
૨॥ રૂપિયાભાર	૧ અધોળ
૨ અધોળ	૧ નવટાંક
૨ નવટાંક	૧ પાશેર
૪ પાશેરે	૧ શેર
૨ અચ્છેરે	૧ શેર
૮ નવટાંકે	૧ શેર
૧૬ અધોળે	૧ શેર
૪૦ રૂપિયાભાર	૧ શેર
૧૦ શેરનું	૧ તોલું
૪૦ શેરનો	૧ મણ
૫ મણનો	કોથળો
૬॥ મણનો	પલ્લો
૭ મણનો	નાનો ભારો
૧૨ મણની	માણી
૧૬ મણની	કળશી
૨૦ મણની	ખાંડી
૨૪ મણનો	ભાર
૩૦ મણની	ગાલ્લી
૩૨ મણનું	બેડીઉ
૫૦ મણનો	સુડો

શેરની ધાત.

શેરના અચ્છેરા	૨
શેરના પાશેરા	૪
શેરના નવટાંકા	૮
શેરના અધોળા	૧૬
શેરના રૂપિયાભાર	૪૦
અચ્છેરના ,,	૨૦
પાશેરના ,,	૧૦

નવટાંકના રૂપિયાભાર		૫
અધોળના	,,	૨॥
૨॥ રૂપિયાભાર		૧ અધોળ
૫	,,	૧ નવટાંક
૧૦	,,	૧ પાશેર
૨૦	,,	૧ અચ્છેર
૩૦	,,	૦॥। પોણોશેર
૪૦	,,	૧ શેર
૫૦	,,	૧। શેર
૬૦	,,	૧॥ શેર
૭૦	,,	૧॥। શેર
૮૦	,,	૨ શેર
૯૦	,,	૨। શેર
૧૦૦	,,	૨॥ શેર
૨૦૦	,,	૫ શેર
૩૦૦	,,	૭॥ શેર
૪૦૦	,,	૧૦ શેર
૫૦૦	,,	૧૨॥ શેર
૬૦૦	,,	૧૫ શેર
૭૦૦	,,	૧૭॥ શેર
૮૦૦	,,	૨૦ શેર
૯૦૦	,,	૨૨॥ શેર
૧૦૦૦	,,	૨૫ શેર

મણની ધાત.

મણના અધમણીયા	૨
મણના દશેરા	૪
મણની પાંચશેરી	૮
મણની અઢીશેરી	૧૬
મણની સવાશેરી	૩૨
મણના શેર	૪૦

મનોયત્ન ૧.

૧ એક પૈસાની ૧૦ પેન મળે તો ૧૦ પૈસાની કેટલી. સો.

૨ સો કેમ લખાય એમાં એકમનો આંકડો કયો, દશકનો આંકડો કયો ને સોનો આંકડો કયો.

૩ સીતેરમાં ૩૦ ઉમેરો કેટલા થાય એ ઉમેરવાની સહેલી રીત એ છે કે દશકના આંકડામાં દશકનો આંકડો ને એકમમાં એકમનો આંકડો ઉમેરવો જેમકે ૪૦ માં ૨૦ ઉમેરો તો ૪ દશકમાં ૨ ઉમેરો તો ૬ દશક થયા ને સુનમાં સુન ઉમેરી તો સુન આવી એટલે ૬ દશક થયા તે સાઠ કહેવાય.

૪ નેવુમાં ૩૦ ઉમેરો. સોમાંથી ૪૦ બાદ કરો.

૫ એક પૈસાના અગીયાર બોર મળે તો ૨ પૈસાના કેટલા.

૬ અગીયારમાં અગીયાર ઉમેરો કેટલા થાય. બાવીસમાંથી ૧૧ લઇ લોતો કેટલા રહે.

૭ છાસઠ રૂપિયા અગીયાર છોકરાને આપીયે તો દરેકને કેટલા આવે.

૮ એકસો આઠમાં બાર કેટલી વાર રહેલા છે.

૯ એક આનાની પાઇ કેટલી. ૮૪ પાઇ છે તેના કેટલા આના.

૧૦ ૪૮ પૈસાના બાર આના થાય છે તો ૩૬ પૈસાના કેટલા આના.

૧૧ એક રૂપિયાના ૧૩ શેર ઘઉં મળે તો ૯ રૂપિયાના કેટલા.

૧૨ એકસો સતર રૂપિયા છે. દરેક જણને નવ નવ આપો તો કેટલાને આપશો.

૧૩ ઇઠોતેરમાં તેર કેટલીવાર રહેલા છે.

૧૪ ચૌદ કેટલી વખત લઇએ તો એકસો બાર થાય.

૧૫ અઠાવીશ જાંબુના ચૌદ પૈસા બેસે તો ૮ જાંબુના કેટલા પૈસા.

૧૬ પંદર રૂપિયાની સાઠ પાવલી મળે તો સતર રૂપિયાની કેટલી.

૧૭ મણના શેર કેટલા, શેરના પાશેરા કેટલા, શેરના અધોળા કેટલા, શેરના રૂપિયાભાર કેટલા.

૧૮ મણના તોલા કેટલા, મણની દશશેરી કેટલી, પાંચશેરી કેટલી, અઢીશેરી કેટલી, સવાશેરી કેટલી.

૧૯ ૭ શેરના અધોળા કેટલા. ૧૪૪ અધોળના શેર કેટલા.

૨૦ પંદરશેરના પાશેરા કેટલા. ૪૮ પાશેરના શેર કેટલા.

૨૧ ૭ પાંચશેરીના કેટલા મણ. આઠ પાંચશેરીના કેટલા મણ.

૨૨ એક રૂપિયાની ૧૭ પેન્સીલ મળે તો ૯ રૂપિયાની કેટલી.

૨૩ ૧૩૬ માં સત્તર કેટલીવાર રહેલા છે.

૨૪ મારી પાસે એકસો બે રૂપિયા છે તેમાંથી મેં સતર રૂપિયા ગરીબોને આપ્યા તો કેટલા રહ્યા.

૨૫ એકસો આઠમાં ૭ કેટલીવાર રહેલા છે એકસો આઠમાં એકમનો આંકડો કયો દશકનો આંકડો કયો ને સોનો આંકડો કયો.

૨૬ ઓગણીશ ઓગણીશની કેટલી ઢગલી કરીએ તો ૯૫ થાય.

૨૭ વીશ શેર ઘીના સોળ રૂપીયા બેસે તો ૪૦ શેર ઘીના કેટલા રૂપિયા બેસે.

૨૮ ૮૦ પૈસાના વીસ પડીયા મળે છે તો ૧૪ પડીયાનું શું.

૨૯ ચાર શેરના નવટાંક કેટલાં ૯૬ નવટાંકના કેટલા શેર ૯૬ અધોળના કેટલા શેર.

૩૦ એકસો અઠાવીસ આનાના કેટલા રૂપિયા ૬૪ આનાના પાવલા, કેટલા. ૫૬ આનાની બેઆની કેટલી.

મનોયત્ન ૨.

૧ એક પૈસાનાં એકવીશ બોર મળે તો ૭ પૈસાના કેટલા.
૨ એક પૈસાના બાવીશ બોર મળે તો ૯ પૈસાંના કેટલા.
૩ એક રૂપિયાની ૨૪ શેર બાજરી મળે તો ૮ રૂપિયાની કેટલી.
૪ એક રૂપિયાની ૨૬ શેર બાજરી મળે તો ૯ રૂપિયાના કેટલી.
૫ એક રૂપીયાની ૨૯ શેર તુવેર મળે તો ૫ રૂપીયાની કેટલી.
૬ એક રૂપિયાના ૨૮ શેર લેખે ૧૪૦ શેર ઘઉં લીધા તો કેટલા રૂપિયાના થયા.
૭ એક રૂપિયાની ૨૫ શેર બાજરી મળે તો ૫ મણ બાજરીના કેટલા રૂપિયા આપવા.
૮ એક રૂપિયાની ૨૪ શેર તુવેર મળે તો ૩ મણ તુવેરના કેટલા રૂપિયા આપવા.
૯ એક રૂપિયાના ૩૦ શેર મગ મળે તો ૬ મણ મગના કેટલા રૂપિયા આપવા.
૧૦ અઠાવીશની પાંચ ઢગલીઓ કરો તો કેટલા થયા.
૧૧ એકસો બત્રીસમાંથી ૨૨ બાદ કરો તો કેટલા રહે.
૧૨ કેટલી વખત ચોવીશ ચોવીશ લેવાથી ૧૪૪ થાય.
૧૩ ૮૪ પૈસાના કેટલા આના થાય. ૯૦ પાઇના કેટલા પૈસા થાય.
૧૪ ૨૮ રૂપીયાની ૧૪૦ શેર ખાંડ મળે છે તો ૧ મણ ખાંડનું શું પડ્યું.
૧૫ ૧૨૦ શેર ઘઉંના ૫ રૂપિયા બેસે તો ૧ રૂપીયાના કેટલા ઘઉં આવે.
૧૬ ૫ મણ ઘઉંના ૮ રૂપિયા બેસે તો ૧ રૂપીયાના કેટલા ઘઉં આવે.
૧૭ ઓગણત્રીશ શેરના પાશેરા કેટલા, નવટાંકા કેટલા.
૧૮ ૧૬૦ અધોળના શેર કેટલા. છવીશ પાંચશેરીના કેટલા શેર.
૧૯ ૩૦ રૂપિયામાં ૧૨૦ ટોપીઓ મળે તો ૨૪ રૂપિયાની કેટલી ટોપી આવે.

મનોયત્ન ૩.

૧ એક રૂપિયાના અરધા કેટલા. એક અડધાની પાવલી કેટલી. એક પાવલીની બેઆની કેટલી. એક ઢબુના પૈસા કેટલા.

૨ બે બેઆની હોય તો કેટલા રૂપીયા કહેવાય. બે પાવલી હોય તો કેટલા રૂપિયા કહેવાય. બે અડધા હોય તો કેટલા રૂપિયા કહેવાય.

૩ ૨૪ અડધાના કેટલા રૂપિયા ૮૬ અડધાના કેટલા રૂપિયા ૪૫ અડધાના કેટલા રૂપીયા.

૪ ૨૩ રૂપિયાના કેટલા અડધા ૨૯ રૂપિયાના કેટલા અડધા બત્રીશ રૂપીયાના કેટલા અડધા.

૫ ૭ છોકરા છે દરેકને અડધો રૂપિયો આપો ૨૮ છોકરા છે દરેકને અડધો રૂપિયો આપો.

૬ મજુરને રોજ રૂ. ૦ાા આપવો પડે છે તે પ્રમાણે ૧૫ દિવસ કામ કરાવું તો કેટલા રૂપિયા આપવા.

૭ ૦ાા મણ બાજરીનો રૂ. ૧ાા એમ છે તો એક મણના કેટલા રૂપિયા.

૮ ૦ાા મણ બદામના ૧૮ રૂપીયા એમ છે તો એક મણ બદામના કેટલા રૂપિયા.

૯ મારી પાસે ૩૫ રૂપિયા હતા દરેકને અડધો અડધો આપતાં ૧૫ રૂપિયા વધ્યા તો કેટલાને અડધા આપ્યા હશે.

૧૦ ૮૪ ઢબુ છે તે કેટલા આના કહેવાય.

૧૧ ૭૭ અડધા છે તે કેટલા રૂપીયા કેહેવાય.

૧૨ એક નિશાળમાં ૪૯ છોકરા ભણે છે. દરેક છોકરા અડધો અડધો આપે તો કેટલા રૂપિયા થાય.

૧૩ મારી પાસે ૩૪ પૈસા હતા તેમાં બીજા છોકરાઓ પાસે અડધો અડધો પૈસો ઉઘરાવીને કુલ ૧૦ આના કર્યા તો કેટલા છોકરા પાસેથી ઉઘરાવેલા.

૧૪ કેટલી વખત ૦ાા લેવાથી ૨ાા થાય.

૧૫ કેટલી વખત ૦ાા લેવાથી ૩ાા થાય.

મનોયત્ન ૪.

૧ એક રૂપિયાની પાવલી કેટલી ! એક આનાના પૈસા કેટલા? બેઆનીના ઢબુ કેટલા.

૨ એક શેરના પાશેરા કેટલા ! એક મણના દશશેરા કેટલા! પા શેરના અધોળા કેટલા.

૩ પંદર પાવલાના કેટલા રૂપિયા ૨૭ પાવલાના કેટલા રૂપિયા.

૪ ૪૫ પાશેરના શેર કેટલા? ૬૪ પાશેરના શેર કેટલા.

૫ ૦ાા શેર એલચીના રૂ. ૩ બેસે તો ૨૫ રૂપીયાની કેટલી એલચી આવે.

૬ ૯૨ શેર તેલના રૂ. ૩ા પડે તો રૂ. ૪નું કેટલું તેલ આવશે.

૭ ૧ પૈસાની એક પેન મળે તો ૮૪ પેનના કેટલા આના થાય.

૮ ૧૦ ચોપડીના રૂ. ૨ાા બેસે તો ૩૯ ચોપડીનું શું.

૯ ૨૬ ચોપડીના રૂ. ૬ાા બેસે તો ૪૭ ચોપડીનું શું.

૧૦ ૧૦ શેર તેલના રૂ. ૨ાા બેસે તો ૧ મણ તેલનું શું.

૧૧ ૨૦ શેર લીંબુના રૂ. ૨ાા બેસે તો ૦ાા મણ લીંબુનું શું.

૧૨ મારી પાસે ૧૨ રૂપિયા છે તેમાંથી ચાર ચાર આનાની એક પાકીટ એવી ૨૦ પાકીટો લઉં તો મારી પાસે શું રહે.

૧૩ મારી પાસે એક રૂપિયો છે તેમાંથી ૪ પૈસાનું શેર દૂધ એવું ૭ શેર દૂધ લીધું ને ૪ પૈસાના ૦ા શેર ખાંડ એવી શેર ખાંડ લીધી તો પછી મારી પાસે શું બાકી રહ્યું.

૧૪ દશ શેરની એક ધારણ થાય છે, એવી કેટલી ધારણો જોખવાથી ૫ મણ થાય.

૧૫ કેટલી વખત ૦ા લેવાથી ૨૧ થાય, કેટલી વખત ૦ા લેવાથી ૧૪ાા થાય.

મનોયત્ન ૫.

૧ રૂપીઆના અડધા કેટલા, કેટલા અડધા લેવાથી દોઢ થાય. (૧+૦॥=૧॥)

૨ એક માણસ રોજ ૧॥ શેર ખાય છે તો ૧૫ દીવસમાં કેટલું ખાશે.

૩ એક માણસ રોજ રૂ. ૧॥ કમાય છે તો ૩૨ દિવસમાં કેટલું કમાશે.

૪ એક ગાય રોજ મણ ૧॥ ઘાસ ખાય તો ૩૦ દિવસમાં કેટલું ખાય.

૫ એક ઘોડો રોજ ૧॥ મણ ઘાસ ખાય તો ૪૭ દિવસમાં કેટલું ખાય.

૬ એક છોકરો રોજ ૧॥ શેર દૂધ પીએ છે તો ૨૫॥ શેર દૂધ કેટલા દિવસમાં પીશે.

૭ એક પૈસાના ૧॥ શેર બોર મળે છે તો ૧॥ મણ બોર લેવાને કેટલા આના જોઇશે.

૮ એક પૈસાની ૧॥ શેર ભાજી મળે છે તો ૦॥। મણ ભાજીના કેટલા પૈસા આપવા.

૯ એક રૂપિયાની ૧॥ શેર ચારોલી મળે તો ૨ મણ ૪ શેર ચારોલીના કેટલા રૂપિયા આપવા.

૧૦ આઠ આનાની ૧૨ શેર બાજરી મળે તો ૪૮ પૈસાની કેટલી બાજરી.

૧૧ બાર પાઇની ૧૮ પેન મળે છે તો ૫૪ પેન લેવાને કેટલા પૈસા આપવા પડશે.

૧૨ કેટલા દોઢું ૯૯ ? કેટલા દોઢું એકસો ચૌદ ? કેટલા દોઢું ૧૩૫?

૧૩ નવાણુંમાંથી દોઢ જાય તો કેટલા રહે ? કેટલા દોઢું સાડી સતાણું.

૧૪ મારી પાસે ૭૫ રૂપીયા હતા તેમાંથી દશ છોકરાને દોઢ દોઢ રૂપિયો આપ્યો તો મારી પાસે કેટલા રૂપિયા રહ્યા.
૧૫ સાત વખત દોઢ દોઢ ગણીએ તો કેટલા થાય.
૧૬ સાડા દશમાંથી ૧॥ બાદ કરીએ તો શું રહે.
૧૭ દોઢ રૂપીયાની એક એવી સોળ ટોપી લીધી ને દોઢ રૂપિયાની એક એવા ૨૦ પાઘડીઓ લીધા તો બધા થઇને કેટલા રૂપીઆ આપવા પડશે.

મનોયત્ન ૬.

૧ મણની અઢીશેરી કેટલી. અધોળના રૂપિયાભાર કેટલા.
૨ અઢી કેમ લખાય ? એમાં કેટલા ઉમેરીએ તો અઢી થાય ? ત્રણમાંથી કેટલા લઇએ તો ૨॥ રહે.
૩ એક રૂપીઆનું ૨॥ શેર મળે તો ૩૩ રૂપીઆનું કેટલું.
૪ એક રૂપીઆની ૨॥ શેર હળદર મળે તો ૪૫ રૂપીઆની કેટલી.
૫ એક રૂપીઆની ૨॥ શેર સોપારી મળે તો ૬૩ રૂપિયાની કેટલી.
૬ એક રૂપીઆનું ૨॥ શેર ઘી મળે તો ૩॥ મણ ઘીનું શું બેસે.
૭ ૧૬૦ શેર પેંડા છે દરેકને ૨॥ શેર આપતાં કેટલાને અપાશે?
૮ ૫ મણ પેંડા છે દરેકને ૨॥ શેર આપતાં કેટલાંને અપાશે.
૯ ૧॥ મણની અઢીશેરી કેટલી.
૧૦ કેટલી વખત ૨॥ લેવાથી ૧૦૦ થાય, કેટલી વખત ૨॥ લેવાથી ૧૨૫ થાય.
૧૧ સોમાંથી ૨॥ જાય તો કેટલા રહે. કેટલા અઢી રૂ ૯૭॥ થાય.
૧૨ અગીઆર વખત ૨॥ અઢી ગણીએ તો કેટલા થાય.
૧૩ ૨૫ શેર બાજરી છે દરેકને ૨॥ શેર આપી તો કેટલાને અપાશે.

૧૪ અઢી રૂપીઆના આના કેટલા ? અઢી રૂપિયાની એ-
આની કેટલી.

૧૫ અઢી શેરના રૂપિયાભાર કેટલા ? ૮૦ શેરની અઢીશેરી કેટલી.

૧૬ ૧૨૦ રૂપિયાભારના કેટલા અધોળ.

૧૭ અઢી રૂપીયાની એક એવી પંદર ટોપી લીધી ને ૨॥ રૂપિયાની એક એવી ૫ ધોતર લીધી. મારી પાસે સો રૂપીઆ હતા તેમાંથી ઉપરના બધા રૂપિયા આપતા કેટલા રૂપિયા બાકી રહે.

મનોયત્ન ૭.

૧ એકમનો મોટામાં મોટો અંક બોલો દશકનો મોટામાં મોટો અંક બોલો.

૨	૪૦+૩૦	૬૦+૫૦	૯૦+૭૦	૧૪૦+૨૦
૩	૩૦+૨૫	૫૦+૩૫	૮૦+૪૫	૧૫૦+૨૫
૪	૧૦૦−૨૦	૯૦−૩૦	૮૦−૫૦	૬૦−૪૦
૫	૧૨૫−૪૦	૧૬૦−૨૫	૭૫−૩૦	૮૫−૨૫

૬ એક પૈસાના ૮ બોર મળે તો ૨૩ પૈસાના કેટલાં.

૭ એક પૈસાનું ૦॥ જામફળ મળે છે તો ૫૬ પૈસાના કેટલા આવે.

૮ એક પૈસાનું ૦। શેર ખજુર મળે તો ૭૪ પૈસાનું કેટલું આવે.

૯ એક રૂપીઆની ૨૪ શેર બાજરી મળે છે તો ૯ રૂપી-આની કેટલી.

૧૦ એક રૂપીઆનું ૨॥ શેર તેલ મળે છે તો ૪૧ રૂપીઆનું કેટલું.

૧૧ એક રૂપીઆનું ૧॥ શેર ઘી મળે છે તો ૮૯ રૂપીઆનું કેટલું.

૧૨ એક પૈસાની ૫ પેનો મળે છે તેવી મેં ૧૩૫ પેન આણી તો કેટલા પૈસા થયા હશે.

૧૩ છોકરાને ૦॥ પેંડો આપતાં મેં ૪૫ પેંડા વહેંચ્યા તો કેટલા છોકરાને આપ્યા.

૧૪ છોકરાને શેર ૦। પતાસાં આપતાં મેં ૦॥ મણ પતાસાં આણેલા પુરાં થયા તો કેટલા છોકરાને અપાયા હશે.

૧૫ દોઢ મણ ને પાંચ શેરના ૦। શેર કેટલાં.

૧૬ બાર અધોળી અને પોણો શેર તેમ ૩૦ રૂપીઆભાર તેમાં કોનું વજન વધારે ?

૧૭ સવા મણ અને ૨૦ અઢીશેરીમાં ફેર કેટલો.

૧૮ આઠ અધોળ ને અચ્છેરમાં ફેર કેટલો.

૧૯ મેં ૪૨॥ શેર ઘી આણ્યું તેમાંથી ૨॥ શેર છાશ નીકળી તો ચોખ્ખું ઘી કેટલું રહ્યું.

૨૦ ૭૦ શેર ઘઉં દશશેરાથી જોખતાં કેટલીવાર જોખવાં પડે.

૨૧ ૧૦૦ શેર ઘઉં અધમણીયાથી જોખતાં કેટલીવાર જોખવા પડે.

૨૨ દોઢ રૂપીઆના આના કેટલા આવે–દોઢ આનાની પાઇ કેટલી આવે.

૨૩ કેટલા ઢબુનો દોઢ રૂપિયો થાય. કેટલા ઢબુના રૂ. ૨॥ થાય.

૨૪ ૪ પાશેરા ૪ નવટાંકા ને ૪ અધોળા મળીને કેટલા શેર થાય.

૨૫ ૮ અડધા, ૮ પાવલી ને ૮ આઠ એઆની મળીને કેટલા રૂપિયા થાય.

૨૬ ૬ પાઇ ૬ ઢબુ ને ૭ આના મળીને કેટલા આના થાય.

૨૭ ત્રણ સાબુના ૧ બાકસના દશ આના લેછે તો એ લેખે ૨॥ રૂપિયાના કેટલા સાબુ આવે.

૨૮ મારી પાસે ૨૦૦ રૂપીઆ હતા ને બીજા ૪૦ રૂપિયા આવ્યા તો તે બધું મળી કેટલું વજન થયું.

૨૯ મારી પાસે ૨॥ શેર સાકર ૩॥ શેર ખાંડ ને ૦॥ અચ્છેર પતાસાં છે તે બધાના થઇને કેટલા અધોળા થાય. કેટલા રૂપિયાભાર થાય.

૩૦ ૧૦ અડધા, ૧૦ પાવલી ને ૧૦ બેઆની છે તો કેટલા રૂપીઆ થયા.

ધોરણ ત્રીજું.

આ ધોરણમાં તોલા-લુગડાંનાં માપ-ભરતના માપ અને વખતના સ્થાનિક કોષ્ટકો શીખવવાના છે. પહેલાં ત્રણ વર્ષમાં આપેલા આંક ઉપરાંત પોણા અને સવાયાના આંક તે શીખેલા આંકને લગતું મુખગણિત, તેમ કોષ્ટકોને લગતું મુખગણિત શીખવવાનું છે.

(પોણા અને સવાયાના આંક આગળ આવી ગયા છે.

કોષ્ટકો-તોલના માપ, લુગડાના માપ વગેરે.

તોલાના ગદીઆણા ૨
ગદીઆણાના વાલ ૧૬
વાલની રતી ૩
રતીના મગભાર ૪
રતીના ચોખાભાર ૬
તોલા એકના માસા ૧૨

---

૧૨ ઇંચનો એક ફુટ
૩ ફુટ અથવા ૩૬ ઇંચનો ૧ વાર
એક ગજના તસુ ૨૪
એક ગજના ફુટ ૨
એક હાથના તસુ ૨૦

---

૮ આડાજવ	૧ આંગળ
૪ આંગળ	૧ મુઠી
૩ મુઠીની	૧ વેંત
૨ વેંત	૧ હાથ

૪ હાથ	૧ દંડ
૨૦૦૦ દંડ	૧ ગાઉ
૪ ગાઉ	૧ જોજન

વીઘાં એકના વસા ૨૦
વસા એકની વીશવાશી ૨૦

---

૧૨ નંગનું	૧ ડઝન
૧૨ ડઝનનો	૧ ગ્રોસ

---

૨૪ કાગળનો	૧ ઘા
૨૦ ઘાનો	૧ રીમ

---

૨૦ નંગ	૧ કોડી
૧૦૦ નંગ	૧ સેંકડો
૧૦ સેંકડા	૧ હજાર

---

૬૦ વિપળની	૧ પળ
૬૦ પળની	૧ ઘડી
૭ાા ઘડી	૧ પહોર
૮ પહોર	૧ રાત્રીદિવસ
૭ દિવસનું	૧ અઠવાડીઉ
૧૫ દિવસનું	૧ પખવાડીઉ
૩૦ તિથી અથવા ૨૯ાા દિવસ	૧ માસ
૩૫૪ દિવસ અથવા ૧૨ માસનો	૧ ચંદ્રવર્ષ.

આ ગણતરી ચંદ્રવર્ષની છે.

૧ મહીનાના પખવાડીઆ ૨ સુદ તથા વદ.

૬૦ સેકન	૧ મિનિટ
૬૦ મિનિટ	૧ કલાક
૨૪ કલાક	૧ દિવસ
૩૬૫ દિવસ	૧ સૌર્યવર્ષ

આ ગણતરી સૌર્યવર્ષ છે.

૨ાા વિપળની	૧ સેકન
૨ાા પળની	૧ મિનિટ
૨ાા ઘડી	૧ કલાક
૧ાા કલાકનું	૧ ચોઘડીઉ

---

૪૮ શેરની	૧ ધડી
૨૦ ધડીનો	૧ ભાર
૨૪ મણનો	૧ ભાર

સાત વારના નામ.

રવિ, સોમ, મંગળ, બુધ, ગુરૂ, શુકર, શની.

બાર માસના નામ;

કારતક, માગશર, પોષ, માહ, ફાગણ, ચૈત્ર, વૈશાખ, જેઠ, અસાડ, શ્રાવણ, ભાદરવો, આસો.

---

૪ ફાર્ધીંગ	૧ પેન્સ
૧૨ પેન્સ	૧ શિલીંગ
૨૦ શિલીંગ	૧ પૌંડ
૫ શિલીંગ	૧ ક્રૌન
૨૧ શિલીંગ	૧ ગીનિ

મનોયત્ન ૮.

૧ ૦ાા+૦ા મળવાથી શું થાય. ૩ પાત્રલીના કેટલા રૂપિયા. ૩ દશશેરા હોય તો શું કહેવાય.

૨ એક પેન્સીલનો પોણો આનો તો ૩૬ પેનસીલનું શું.

૩ એક રૂપીઆની ૦ાાા શેર કલઇ મળે તો ૪૮ રૂપીઆની કેટલી.

૪ એક રૂપિયાની ૦ાા મણ જાર મળે તો ૬૭ રૂપિયાની કેટલી.

૫ એક રૂપિયાની ૦ાા શેર હીંગ મળે તો ૪૫ શેર હીંગના કેટલા રૂપિયા.

૬ એક પૈસાની ૦ાા શેર ભાજી મળે તો ૧ાા મણ ભાજીના કેટલા પૈસા આપવા.

૭ કેટલી વખત પોણો લેવાથી ૪૨ થાય.

૮ પોણા રૂપિયાના આના કેટલા, પોણા રૂપિયાના ઢબુ કેટલા, પોણા રૂપિયાની બેઆની કેટલી, પોણા રૂપિયાની પાવલી કેટલી.

૯ પોણો મણના શેર કેટલા, અધોળાં કેટલાં, નવટાંકાં કેટલાં, પાશેર કેટલાં ને રૂપીઆભાર કેટલાં.

૧૦ ૪૮ માં પોણો કેટલીવાર રહેલા છે.

૧૧ ત્રણ પાવલાં છે ને પોણો રૂપિયો એમાં ફેર શો.

૧૨ ત્રણ પાશેરા ને ૩૦ રૂપીઆભારમાં ફેર શો, ત્રીસ રૂપિયાભારના શેર કેટલા.

૧૩ ૬ પોણોશેર, ૬ અચ્છેર ને ૬ પાશેર મળીને કેટલા શેર થયા.

૧૪ ૮ પોણા રૂપિયા, ૮ અડધા ને ૮ પાવલી મળીને કેટલા રૂપિયા થાય.

૧૫ દોઢ મણ ઘઉ એક રૂપિયાના ૦ાા મણ લેખે વેચ્યા તો શું ઉપજ્યું.

મનોયત્ન ૯.

૧ ૧ા રૂપીયાના આના કેટલા, ૧ા આનાની પાઈ કેટલી, ૧ા રૂપીયાના ઢબુ કેટલા.

૨ સવાશેરના રૂપિયાભાર કેટલાં, ૧ા શેરના અધોળ કેટલાં. ૧ા શેરના નવટાંક કેટલા.

૩ કેટલાં પાવલાં હોય તો ૧ા થાય, કેટલા અડધા હોયતો ૧ાા થાય.

૪ મણની સવાશેરી કેટલી. ૧૬ સવાશેરી ને ૦ાા મણમાં ફેર શો?

૫ એક પૈસાની ૧ા શેર દુધી મળે તો ૫૧ પૈસાની કેટલી.

૬ એક પૈસાના ૧ા શેર વેગણ મળે તો ૧ાા મણના કેટલા આના.

૭ કેટલી વખત ૧ા લેવાથી ૧૫ થાય. પંદર પાઇના કેટલા આના.

૮ ૭૫ માં ૧ા કેટલીવાર રહેલા છે.

૯ સવા રૂપિયો ને ૪૦ ઢબુમાં ફેર શો.

૧૦ સવા શેર ને ૨૦ અધોળામાં ફેર શો.

૧૧ એક રૂપિયાની ૧ા શેર બદામ મળે તો ૨ાા મણનું શું.

૧૨ સાત છોકરાને સવા સવા રૂપિયો આપીયે તો કેટલા રૂપિયા થાય.

૧૩ ત્રીશ શેરની કેટલી સવાશેરી થાય.

૧૪ એંશી સવાશેરીના કેટલા મણ થાય!

૧૫ પોણા બેમણ પાંચશેર ઘઉં એક રૂપિયાના સવામણ લેખે વેચ્યા તો શું ઉપજ્યું.

મનોયત્ન ૧૦.

૧ ગજના તસુ કેટલા, ફુટના ઇંચ કેટલા, વારના ફુટ કેટલા.

૨ તોલાના ગદીઆણા કેટલા, તોલાના વાલ કેટલા, તોલાની રતી કેટલી.

૩ કલાકની મિનિટ કેટલી, મિનિટની સેકન કેટલી, દિવસના કલાક કેટલા.

૪ દિવસની ઘડી કેટલી, ઘડીના પળ કેટલા, પળની વિપળ કેટલી.

૫ મહીનાના દિવસ કેટલા, વરસના મહીના કેટલા.

૬ સૂર્યવર્ષ ને ચંદ્રવર્ષમાં શો ફેર.

૭ કેટલા મણની ખાંડી થાય, કેટલા મણની કળશી થાય.

૮ કેટલા મણનો કોથળો થાય, કેટલા મણનું બેડીઉ થાય.

૯ કેટલા કોથળાની ખાંડી થાય, કેટલી કળશીનું બેડીઉ થાય.

૧૦ કેટલા મણની માણી, માણી એ કેટલી કળશી કહેવાય.

૧૧ ખાંડી એ કેટલી કળશી કહેવાય, ગાલ્લીના મણ કેટલા.

૧૨ મોહોરના રૂપિયા કેટલા, રૂપિયાના દોકડા કેટલા.

૧૩ દોકડાની બદામ કેટલી, બદામની વીશવાશી કેટલી.

૧૪ પૌંડના શિલિંગ કેટલા, શિલિંગના પેન્સ કેટલા, પેન્સના ફાર્ધીંગ કેટલા.

૧૫ ગિનીના શિલિંગ કેટલા, કેટલા શિલિંગનો ક્રાઉન થાય.

૧૬ ડઝનના કેટલા નંગ, કેટલા ડઝનનો ગ્રોસ

૧૭ રીમના ધા કેટલા, ધાના કાગળ કેટલા.

મનોયત્ન ૧૧.

પરચુરણ દાખલા.

૧ નવાણું સો કેમ લખાય, ૯૯ દશક કેમ લખાય.

૨ પચીશસો ને પચીશ દશકમાં કેટલો ફેર છે.

૩ અઢીસો પાહજાર ને બસો પચાસમાં શો ફેર છે.

૪ પચીસો એમાં સોનો આંકડો કર્યો ! દશકનો આંકડો કર્યો.

૫ ૧૪૫+૧૦૦   ૩૬૫+૨૦૦   ૩૦૦+૪૮૭   ૨૨૫+૨૦૦+૫૦

૬ ૨૫૦+૭૫   ૧૭૫+૫૦   ૨૨૫+૨૫   ૧૨૫+૧૨૫

૭ ૧૩૭+૪૦   ૨૫૪+૩૦   ૩૧૬+૫૦   ૧૨૮+૩૦

૮	૬૨॥+૧૨॥	૮૭॥+૨૨॥	૫૭॥+૧૭॥	૧૨૨॥+૫૨॥
૯	૨૨॥+૧૩॥	૩૧॥+૧૬॥	૪૦॥+૧૦॥	૫૫॥+૧૯॥
૧૦	૧૬।+૮।॥	૨૬।+૧૧।	૪૮।॥+૨૧।	૬૨॥+૧૨॥
૧૧	૬।॥+૬।॥	૧૫।॥+૬।॥	૨૩।+૩।॥	૩૩।॥+૧૨।॥
૧૨	૩૩૭−૧૦૦	૪૪૪−૧૨૫	૬૩૮−૨૦૦	૫૦૦−૧૨૫+૭
૧૩	૮૩—૫૦	૯૭−૪૦	૧૧૫−૩૦	૨૮૧−૧૪૦
૧૪	૭૭॥−૧૭॥	૧૧૨॥−૬૨॥	૨૭॥−૧૨॥	૭૨॥−૨૨॥
૧૫	૨૨॥−૪॥	૫૫॥−૧૩॥	૬૦॥−૨૫॥	૧૦૦॥−૪૯॥
૧૬	૨૩।॥−૬।	૩૬।−૮।॥	૪૩।॥−૮।॥	૬૮।॥−૧૩।॥
૧૭	૧૧।−૩।॥	૨૪।॥−૯।॥	૫૪।॥−૧૨।॥	૬૦।॥−૮।
૧૮	૨૯×૪૦	૩૫×૩૦	૪૭×૬૦	૯૫×૫૦
૧૯	૪૭×૧૫	૩૩×૧૫	૫૨×૩૫	૬૦×૪૫
૨૦	૬૪×૧૨૫	૮૪×૨૫૦	૬૮×૧૫૦	૪૫×૭૫
૨૧	૨૪૦×૦।	૩૬૦×૦॥	૧૨૦×૦।॥	૯૦×૧।
૨૨	૧૫૦÷૨૫	૨૪૦÷૩૦	૩૨૦÷૪૦	૪૦૦÷૫૦
૨૩	૮૦÷૨॥	૯૦÷૧॥	૧૦૦÷૧।	૭૫÷૦।॥

૨૪ ૦।॥ રૂપીઆની પાઇ કેટલી—૯૬ પાઇના આના કેટલા.

૨૫ ત્રણ મોહોરના રૂપિયા કેટલા, ૬૦ અડધા રૂપિયા છે તેની મોહોર કેટલી આવશે.

૨૬ સાડા ત્રણ રૂપીઆના ઢબુ કેટલા, ૮૪ ઢબુ છે તેની એઆની કેટલી.

૨૭ અગીઆર ઢબુની પાઇ કેટલી, ૩૬ એઆની છે તેની પાવલી કેટલી.

૨૮ ૦। રૂપીઆના દોકડા કેટલા, ૦)= એ આનાના દોકડા કેટલા

૨૯ સાડાબાર દોકડાની બદામ કેટલી, ૧ આનાની બદામ કેટલી

૩૦ ૦। આનાની બદામ કેટલી, બદામની વીસવાશી કેટલી.

૩૧ ત્રણશેરના પાશેરા કેટલા, ૪૮ નવટાંક છે તેના શેર કેટલા.
૩૨ ૩ાા શેરના અધોળા કેટલા, ૨૪ અધોળના રૂપિયાભાર કેટલા
૩૩ અધમણની સવાશેરી કેટલી, પા મણની અઢીશેરી કેટલી.
૩૪ મણના અચ્છેરા કેટલા, ૫૦ અઢીશેરી છે તેના મણ કેટલા.
૩૫ પંચોતેર રૂપિયાભારના અધોળ કેટલા, ૨૮ સવાશેરીના શેર કેટલા.
૩૬ દિવસના કલાક કેટલા, કલાકની ઘડી કેટલી.
૩૭ પહોરના કલાક કેટલા, પહોરની ઘડી કેટલી.
૩૮ મિનિટની પળ કેટલી, ઘડીની મિનિટ કેટલી.
૩૯ સૌર્ય વર્ષના કેટલા દીવસ, ચંદ્રવર્ષના કેટલા દિવસ.
૪૦ બાર મહીનાના નામ બોલો, સાત વારના નામ બોલો.
૪૧ તોલાના વાલ કેટલા, ૪૮ રતી છે તેના તોલા કેટલા.
૪૨ ચાર રતીના ચોખાભાર કેટલા, ૨ રતીના મગભાર કેટલા.
૪૩ ૨ તોલાના માસા કેટલા, ૩ ગદીઆણાના ચોખાભાર કેટલા.
૪૪ ૨ ગજના તસુ કેટલા, ગજના ઇંચ કેટલા.
૪૫ ૩૬ ઇંચિના ફુટ કેટલા, ૨ વારના ફુટ કેટલા.
૪૬ ૫ ઘાના કાગળ કેટલા, ૮૦ નંગની કોડી કેટલી.
૪૭ ૩ રીમના ઘા કેટલા, ૪ાા ડઝનના નંગ કેટલા.
૪૮ ૨ ગ્રુસના ડઝન કેટલા, ૩ાા ગ્રોસના ડઝન કેટલા.
૪૯ દશ શેર ઘીના ૭ાા રૂપીઆ પડે તો ૧ મણ ઘીનું શું.
૫૦ પાંચ રૂપીઆની ૧૩ાાા ગજ છીંટ મળે છે તો ૨ રૂપીઆની કેટલી.
૫૧ એક પૈસાની ૧ાા શેર ભાજી મળે તો દોઢ મણનું શું.
૫૨ પા શેર તેલના ૦)≡ આના બેસે છે તો એક નવટાંકનું શું બેસે.
૫૩ દશ આને ડઝન પેન્સીલ મળે છે તો પાંચ રપીઆની કેટલી આવશે.

૫૪ ચાર આને ઘા કાગળ મળે તો ૨૪૦ કાગળનું શું.
૫૫ સાડા સાત રૂપીએ હજાર નળીઆં મળે ૨૫૦ નળીયાનું શું.
૫૬ છ રૂપિયે કોડી વળીઓ મળે તો ૪૫ નંગનું શું.
૫૭ ૩ાા રૂપિયે સો પુળા મળે છો ૮૦ પુળાનું શું.
૫૮ એક ગામમાં ૧૩૫ ઘર છે. દર ઘરમાં ૪ માણસો છે તો તેની વસ્તી કેટલી.
૫૯ એક ગામમાં ૬૦૦૦ માણુસની વસ્તી છે ને એક ઘરમાં પાંચ માણુસ રહે છે તો ઘર કેટલાં હશે.
૬૦ એક ગામમાં ૨૪૦૦ માણુસની વસ્તી છે ને ૪૮૦ ઘર છે તો દરેક ઘરમાં કેટલા માણુસ હશે.
૬૧ એક આગગાડીને ૧૦ ડબા જોડેલા છે દરેક ડબામાં ૧૨ બાર ખાના છે દરેક ખાનામાં દશ દશ માણુસ બેઠા છે તો બધા થઇને કેટલા માણુસ હશે.
૬૨ ૭ દિવસ સુધી ન્યાત જમાડી તેના ૧૦૦૦ રૂપીઆ ખર્ચ થયા એ હીસાબે ૧ મહીનો જમાડીએ તો શું ખર્ચ થશે.
૬૩ એક વીશીમાં ૨ મહીનામાં ૧૫ મણ ચોખા વપરાય છે તો ૧૮ દીવસમાં કેટલા ચોખા વપરાશે.
૬૪ ૩૨ રૂપીએ તોલો દવા મળે તો ૩ વાલનું શું.
૬૫ સોલ રૂપીએ ગદીઆણો સોનું મળે તો ૮ વાલનું શું ?

મનોયત્ન ૧૨.

અંગ્રેજી મહીનાના નામ ને દિવસ.

જાન્યુઆરી	૩૧	જુલાઇ	૩૧
ફેબ્રુઆરી	૨૮	ઓગષ્ટ	૩૧
માર્ચ	૩૧	સપ્ટેમ્બર	૩૦
એપ્રિલ	૩૦	ઑક્ટોબર	૩૧
મે	૩૧	નવેમ્બર	૩૦
જુન	૩૦	ડીસેમ્બર	૩૧

ટીપ. ફેબ્રુઆરી માસ માટે નીચે પ્રમાણે સમજવું.

જે ઇસ્વિસનને ૪ ભાગતાં કાંઇ શેષ ન રહે તે ફેબ્રુઆરી મહિનાના ૨૯ દિવસ ગણાય છે. પરંતુ સૈકાના વર્ષમાં ૨૮ ગણાય છે પરંતુ દર ચોથા સૈકાએ ૨૯ દિવસ ગણાય છે.

અંગ્રેજી મહિના માટે નીચેની કડીયો યાદ રાખવી.

ચાર છ નવ અગિઆરમાં, તેના તો દિન ત્રીસ,
અવરે એકત્રીસ છે, બીજે અઠ્ઠાવીશ;
ચલ્લુ ચોથા વરસનો, બીજે જે બોલાય,
તે તો ઓગણત્રીસનો, ગણતાં એમ ગણાય.
પણ સૈકાના વરસમાં, અઠ્ઠાવીસ લખાય;
દર ચોથા સૈકા વિષે, ઓગણત્રીસ ગણાય.

મનોયત્ન ૧૩.

૧ જાન્યુઆરી મહિનાના કેટલા દિવસ.
૨ ત્રીસ દિવસ કયા કયા મહિનામાં આવે.
૩ ફેબ્રુઆરી મહિનામાં ૨૯ દિવસ કયારે આવે.
૪ જાન્યુઆરી, ફેબ્રુઆરી ને માર્ચ ૩ માસના દિવસ કેટલા.
૫ નવમો મહિનો કેટલા દિવસનો.
૬ ઉતરાણ કયા મહિનામાં આવે ?

(જાન્યુઆરી મહિનાની ૧૨ મી તારીખે ઉતરાણ આવે છે તે વખતે હિંદુ લોકોનો પોષ મહિનો હોય છે.)

ટીપ—ઇસ્વીસન ને સંવતમાં ૫૬ વર્ષનો ફેર છે એટલે ઇસ્વીસનના આંકડામાં ૫૬ વર્ષ ઉમેરીએ તો વિક્રમનો સંવત આવે છે અને વિક્રમના સંવતમાંથી ૧૩૫ વર્ષ

બાદ કરીએ તો શાલીવાહનનો શક આવે છે શાલીવાહનનું વર્ષ ચૈત્ર શુદ ૧ થી બદલાય છે.

અંગ્રેજ લોકોનું વર્ષ તા. ૧ લી જાન્યુઆરીથી બદલાય છે.

વિક્રમનું વર્ષ કારતક શુદ ૧ થી બદલાય છે.

મનોયત્ન ૧૪ મું. પરચુરણ દાખલા.

૧. ૩ પૈસાની ૯ પેન મળે તો ૮ પૈસાની કેટલી ?

૨. ૫ રૂપિયાની ૨૫ શેર ખાંડ મળે તો ૭ રૂપિયાની કેટલી ?

૩. દોઢ રૂપિયાના ૩૬ શેર ઘઉં મળે તો ૪ રૂપિયાના કેટલા ?

૪. સાડા ત્રણ રૂપિયે શેર કેસર મળે તો ૨૦ તોલાનું શું પડે ?

૫. અઢી રૂપિયે શેર એલચી મળે તો પોણો મણ એલચીનું શું ?

૬. એક રૂપિયાની પોણો શેર ચારોલી મળે તો પોણો મણનું શું ?

૭. એક રૂપિયાની સવાશેર સોપારી મળે તો મણ સોપારીનું શું ?

૮. એક ચોપડીના દશ આના બેસે છે તો પાંચ રૂપિયામાંથી તેવી કેટલી ચોપડીઓ આવશે.

૯. એક રૂપિયાનું ૨॥ ગજ લુગડું મળે છે તો ૨૦ ગજ લૂગડાનાં કેટલા રૂપિયા આપવા.

૧૦. એક રૂપિયાનું ૫ ગજ લુગડું મળે છે તો ૧ ગજનું શું આપવું. (જવાબ દોકડામાં આપો.)

૧૧. એક રૂપિયાનું ૩ ગજ લુગડું મળે છે તો ૧ ગજનું શું આપવું.

૧૨. એક રીમ કાગળના રૂ. ૩॥ લે છે તો ૧ ધા કાગળનું શું આપવું ?

૧૩. એક ગ્રોસ પેન્સીલના ૪॥ રૂપિયા પડે તો ૧ નંગનું શું પડે ?

૧૪. એક ડઝન હોલ્ડરના ૨। રૂપિયા પડે તો ૧ નંગનું શું પડે ?
૧૫. એક ડઝન પેન્સીલના ૦।ૢ પડે તો ૧। ગ્રોસની શી કીંમત.
૧૬. ૩૨ રૂપિયાનો એક તોલો સોનું મળે છે તો ૫ વાલનું શું પડશે ?
૧૭. ૨૪ રૂપિયાનો એક તોલો સોનું મળે છે તો ૮ વાલનું શું પડશે ?
૧૮. ૧૪ રૂપિયે એક ગદીઆણો સોનું મળે છે તો ૪ વાલનું શું પડશે.
૧૯. ૧૨ રૂપિયે એક ગદીઆણો સોનું મળે છે તો ૧ વાલનું શું પડશે.
૨૦. ૧૨ રૂપિયે એક ગદીઆણો સોનું મળે તો ૧ રતિનું શું પડશે.
૨૧. આઠ રૂપિયે એક શેર તો ૨॥ રૂપિયાભારનું શું.
૨૨. દશ રૂપિયે એક શેર તો ૧ રૂપિયાભારનું શું.
૨૩. બાર રૂપિયે એક શેર તો નવટાંકનું શું.
૨૪. ચાર પૈસે એક શેર તો ૧ મણનું શું.
૨૫. ત્રણ પૈસે એક શેર તો ૧ મણનું શું.
૨૬. એક રૂપિયાનું ૧॥શેર તો ૧॥ મણનું શું.
૨૭. એક રૂપિયાનું ૦॥। શેર તો ૦॥। મણનું શું.
૨૮. ૨૦ રૂપિયાનું ૧ મણ તેલ મળે તો ૧ શેરનું શું.
૨૯. એક નિશાળમાં ૧૫૦ છોકરાં છે તેમાંથી એક માસમાં ૩૦ જતા રહ્યા ને ૪૦ નવા આવ્યા તો કુલ કેટલા છોકરા રહ્યા.
૩૦. એક વેપારીએ એક રૂપિયાનાં ૬૦૦ પાન લીધાં તેમાંથી ૧૫૨ પાન બગડી ગયાં ત્યારે તેને એક પૈસાનાં કેટલાં પાન પડયાં ?

૩૧ એક વેપારીએ ૧ મણ સોપારી બાર રૂપિયા આપીને લીધી તેમાંથી ૪ શેર ખરાબ નીકળી તો તેને એક રૂપિયાની કેટલી સોપારી પડી.

૩૨ એક વેપારીએ એક રૂપિયાનું ૨ શેર પ્રમાણે એક મણ ઘી લીધું ને એક રૂપિયાનું સવાશેર પ્રમાણે બધું વેચ્યું તો તેને કેટલા રૂપિયા નફો મળ્યો ?

૩૩ એક વેપારીએ ૪ રૂપિયાના ૧૦૦ જામફળ લીધાં ને તે અકેક આના પ્રમાણે વેચ્યાં તો તેને કેટલા રૂપિયા નફો મળ્યો.

૩૪ ૮ આનાની ગજ પ્રમાણે ૨૪ ગજ ખાદી લીધી ને તે દશ આને ગજ પ્રમાણે વેચી તો તેને કેટલા રૂપિયા નફો મળ્યો ?

૩૫ ૬ આનાની ગજ પ્રમાણે ૩૬ ગજ ખાદી લીધી ને તે આઠ આને ગજ પ્રમાણે તે ખાદી વેચી તો તેને શું નફો મળ્યો ?

૩૬ ખાદીનો એક તાકો ૩૬૦ ઇંચ છે તો તે કેટલા વાર કહેવાય, કેટલા ફુટ કહેવાય.

૩૭ એક ટોપીમાં ૧।। ફુટ ખાદી જોઇએ છીએ તો ૧૮૦ ઇંચ ખાદીમાંથી તેવી કેટલી ટોપીઓ થશે.

૩૮ એક ઘડીઆળ ૬ કલાક બરાબર ચાલે તો તે કેટલી ઘડી ચાલ્યું કહેવાય.

૩૯ ત્રીસ મિનિટના કેટલા પળ થાય, ચાર મિનિટની કેટલી સેકન થાય.

૪૦ ૪૦ કળશી ઘઉં છે તે કેટલી ખાંડી કહેવાય ? ૨૦ ખાંડી બાજરી છે તે કેટલી કળશી રહેવાય ?

રમુજી હિસાબ.

૧ ત્રણ પૈસાના શેર કારેલા મળે છે ને પૈસાની ત્રણ શેર ભાજી મળે છે તો ૯ પૈસાનું ૯ શેર લાવો.

૨ આપણી પાસે ચાર કાટલા છે તેના વતી એક મણ જોખી શકાય એવી રીતે ચાર કાટલા કેટલા કેટલા વજનના રાખવા.

૩ એક રૂપિયાની ૨૦ પેન્સીલ. એક રૂપિયાનો એક ખડીઓ અને પાંચ રૂપિયાનું એક પુસ્તક મળે છે. મારી પાસે ૧૦૦ રૂપિયા છે તેના સો નંગ લાવવા છે તો કયા કયા નંગ કેટલા કેટલા લાવવા.

૪. મારી પાસે ૧૦૦ રૂપિયા છે તેની ૭ કોથળીઓ એવી રીતે બાંધી આપો કે તે છોડયા વગર જેટલા રૂપિયા માગે તેટલા આપી શકાય.

---

૧ ૭૭ દશકમાંથી ૭૭ બાદ કરો.

૨ ૪૫ સોમાં ૩૬ દશક ઉમેરો.

૩ અઢીસોને પા સોએ ગુણો.

૪ પોણી ચૌદસોને સવાસોએ ભાગો.

૫ નવાણુ સો અને નવહજાર નવસો એ બેમાં ફેર શો !

૬ બત્રી સવાશેરી અને એક મણ એમાં ફેર શો !

૭ બસો બેઆનીના રૂપિયા કેટલા.

૮ ૨૪ બેઆની ૨૪ પાવલા ને ૨૪ અડધા બધાના મળીને કેટલા રૂપિયા થાય.

૯ મારી પાસે અગીઆર રૂપિયા હતા તેમાંથી મેં ૯૬ પાઇ ધર્માદા કરી ૪૮ પૈસાનું ખાવાનું લીધું. ૪૦ આ-

નીઓના લુગડાના કકડા લીધા ને ૩૦ બેઆની ભાડા-
વાળાને આપી તો મારી પાસે શું રહ્યું.

૧૦ અઠાવીશ આનામાં શું ઉમેરીએ તો ત્રણ રૂપિયા થાય.

૧૧ પોણા બશેરમાં કેટલા અધોળા ઉમેરીએ તો ૨ાા શેર થાય.

૧૨ ૨૩ા માં ૦ાાા પોણો કેટલી વાર રહેલા છે.

૧૩ ૪૮ાાા માં ૧ા કેટલીવાર રહેલા છે.

૧૪ સાડી સાડત્રીશમાં ૧ાા કેટલીવાર રહેલા છે.

૧૫ ૫૨ાા માં અઢી કેટલીવાર રહેલા છે.

૧૬ ૨ાા પૈસાનું શેર મળે તો ૨ાા શેરનું શું આપવું.

૧૭ ૧ાા પૈસાનું શેર મળે તો સાડાચાર આનાનું કેટલા
શેર આવે.

૧૮ ૧ા પૈસાનું શેર મળે તો ૦ાાા મણનું શું પડે.

૧૯ ૨ાા પૈસાનું ૬ા શેર ૮ પૈસાનું કેટલું.

૨૦ ૧ાા પૈસાનું ૪ાા શેર ૬ શેરનું શું.

૨૧ ૨ા પૈસાનું ૬ાાા શેર ૬ાાા પૈસાનું શું.

૨૨ ૩ પૈસાનું ૯ાાા શેર ૬ પૈસાનું.

૨૩ ૧ાાા પૈસાનું ૭ શેર ૦ાાા પૈસાનું.

૨૪ ૪ાા પૈસાનું ૨ા શેર ૭ પૈસાનું શું.

૨૫ એક રૂપિયાનું ૦ાાા શેર ઘી મળે તો ૧૨ શેર ઘીનું
શું આપવું.

સમાપ્ત.

